

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ : Σ.Δ.Ο.

ΤΜΗΜΑ : ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ
ΤΟΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΑ
ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:

ΔΟΜΝΙΚΗ ΤΣΑΜΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:

ΚΟΥΣΑΘΑΝΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΛΑΛΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Πάτρα, 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
I. Γενικά στοιχεία	9
II. Έννοια του εμπορίου	10
Μορφές διαμεσολαβητικής λειτουργίας του εμπορίου	11
III. Αντικείμενο του εμπορίου	12
IV. Διακρίσεις του εμπορίου	14
V. Έννοια και περιεχόμενο του εμπορικού Δικαίου	16

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΝΟΜΟ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

I. Γενικά	17
II. Διάκριση των εμπορικών πράξεων	18
III. Συνέπειες της διάκρισης των πράξεων σε εμπορικές και αστικές	19
IV. Διάκριση των εμπορικών πράξεων σε αμφιμερώς και μονομερώς εμπορικές και η σημασία της.	20

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΧΕΡΣΑΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

I. Η αγορά προς μεταπώληση	22
Α. Αντικείμενο	22
Β. Εμπορεύσιμα δικαιώματα επί εμπορευμάτων και άλλα αντικείμενα του εμπορίου	23
Γ. Η αγορά και η μεταπώληση	23

Δ. Η πρόθεση μεταπώλησης	24
Ε. Συναλλαγές συνεταιρισμών	25
II. Η επιχείρηση προμήθειας	25
Α. Έννοια	25
Β. Οικονομική λειτουργία	26
Γ. Διαρκής σχέση	26
III. Η επιχείρηση χειροτεχνίας	27
Α. Μορφές μεταποίησης	27
Β. Σχέση των δύο μορφών μεταποίησης	27
Γ. Τρόποι μεταποίησης	28
IV. Η επιχείρηση πρακτορείας	29
Α. Έννοια	29
Β. Παραδείγματα	30
Γ. Νομική φύση εσωτερικής σχέσης	30
Δ. Εξαιρέσεις	31
Ε. Υπηρεσίες προς το κοινό	31
V. Η επιχείρηση παραγγελίας	32
Α. Έννοια	32
Β. Σχέση παραγγελίας και πρακτορείας	33
Γ. Παραδείγματα (περιπτώσεις)	34
Δ. Προστασία παραγγελέα	34
VI. Η επιχείρηση μετακομίσεως δια γης ή ύδατος	35
Α. Έννοια	35
Β. Παραδείγματα (περιπτώσεις)	35
VII. Τραπεζικές εργασίες	36
Α. Έννοια	36
Β. Παραδείγματα (περιπτώσεις)	37
VIII. Κολλυβιστικές εργασίες	38
Α. Έννοια	38

ΙΧ. Η μεσιτεία	39
Α. Έννοια	39
Χ. Επιχείρηση πλειστηριάσεων	40
Α. Έννοια	40
ΧΙ. Οι συναλλαγματικές	41
Α. Έννοια	41
ΧΙΙ. Η επιχείρηση δημοσίων θεμάτων	42
Α. Έννοια	42
ΧΙΙΙ. Αποστολές χρημάτων	43
Α. Έννοια	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.

I. Η επιχείρηση κατασκευής πλοίου	44
Α. Έννοια	44
II. Η αγορά, πώληση ή μεταπώληση πλοίου	45
Α. Έννοια	45
III. Όλες οι θαλάσσιες αποστολές	45
IV. Όλα τα περί ασφαλειών συναλλάγματα	46
V. Όλες οι μισθώσεις ναυτικών προς υπηρεσία εμπορικών πλοίων	46
VI. Ναυτικό Δάνειο	46
VII. Κάθε ναύλωση	47
VIII. Η αγορά και πώληση αρμενίων, εξαρτίων και ζωοτροφών	47
IX. Όσα συναλλάγματα αφορούν την ναυτική εμπορία	48
X. Γενική ρήτρα	48

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΝΕΩΤΕΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

I. Γενικά	50
II. Επιχείρηση χειροτεχνίας	50
Α. Τα καθαριστήρια και πλυντήρια ξένων ενδυμάτων	51
Β. Συνεργείο επισκευής ή καθαρισμού αυτοκινήτων	51
Γ. Αλωνιστικά συγκροτήματα	51
Δ. Ο Φαρμακοποιός	51
Ε. Ο Ιατρός που διατηρεί κλινική	51
Ζ. Ο Ιατρός που συνιστά εταιρία με επιχειρηματία	51
Η. Ο εργολάβος οικοδομών	52
Θ. Ο εργολάβος κατασκευής γεφυρών, οδών εγγειοβελτικών έργων	52
Ι. Ο γεωργός	52
Κ. Εκμετάλλευση λατομείου μαρμάρων	53
Λ. Ο ιδιοκτήτης ιαματικής πηγής	53
Μ. Ο βιομήχανος	53
Ν. Ο εκμεταλλευτής ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων	53
Ξ. Η καλλιέργεια σε μεγάλη έκταση λουλουδιών	54
Ο. Ο ξενοδόχος	54
Π. Ο ενοικιαστής φούρνου	54
Ρ. Βιοτεχνία ετοιμών ενδυμάτων	54
Σ. Τα ελαιοτριβεία και ελαιουργεία	55
Τ. Ο πτηνοτρόφος	55
Υ. Ο μεγαλοκτηνοτρόφος	55

Φ. Η έκδοση εφημερίδας ή περιοδικού	55
Χ. Η εκδοτική επιχείρηση	56
Ψ. Χρηματιστηριακές συναλλαγές	56
Ω. Το γραμμάτιο εις διαταγή και η επιταγή	57
Αα. Αποθετήρια και ενεχυρόγραφα	58
Αβ. Τραπεζική εχέγγυος πίστωσης	58
Αγ. Χερσαία ασφάλιση	58
ΑΑ. Άλλες περιπτώσεις που υπάγονται στην επιχείρηση χειροτεχνίας	59
III Η επιχείρηση πρακτορείας	61
Α. Τα ταξιδιωτικά και τουριστικά γραφεία	61
Β. Τα γραφεία παροχής εμπιστευτικών ή άλλων πληροφοριών	61
Γ. Τα γραφεία εμπορικών πληροφοριών	62
Δ. Φροντιστήρια ξένων γλωσσών	62
Ε. Πρακτορεία εφημερίδων	62
Ζ. Πρακτορεία δημοσιογραφικών ειδήσεων	62
Η. Τηλεπικοινωνίες	62
Θ. Τα γραφεία εκτελωνισμού	62
Ι. Τα πρακτορεία αεροπορικής εταιρίας	62
Κ. Προβολή προϊόντος μέσω διαφημιστικού προγράμματος	62
IV Επιχείρηση προμήθειας	63
Α. Προμήθεια Εφόπαξ	63
Β. Προμήθεια χρήσεως	63
V Ο κατ' επιχείρηση μεταφορέας	63
Α. Η μεταφορά που γίνεται με τη μορφή επιχειρήσεως αποτελεί εμπορική δραστηριότητα	63
Β. Η μεταφορά προσώπων και πραγμάτων	64
Γ. Η μεταφορά με φορτηγά	64
Δ. Η μεταφορά εμπορευμάτων με φορτηγό αυτοκίνητο	64

VI. Επιχείρηση παραγγελίας	65
Α. Ο παραγγελιοδόχος	65
VII. Τραπεζικές εργασίες	65
VII. Εμπορικές πράξεις Θαλάσσιου εμπορίου	66
Α. Ο ναυπηγός	66
Β. Ο ασφαλιστής	66
Γ. Ο πλοιοκτήτης	66
Δ. Ο εφοπλιστής	67
Βιβλιογραφία	68

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ιδιωτικό μας δίκαιο συμπεριλαμβάνει ένα σύνολο κανόνων που αφορούν μια ιδιαίτερη κατηγορία σχέσεων, που από τη φύση τους απαιτούν ταχύτητα αλλά και ασφάλεια. Πρόκειται για το εμπορικό δίκαιο που έχει σαν στόχο την ρύθμιση των σχέσεων που ανήκουν στο χώρο του εμπορίου, όπως το εννοεί ο νόμος.

Το εμπορικό δίκαιο έχει αναπτυχθεί στον αιώνα μας σε τέτοιο βαθμό λόγω του πολλαπλασιασμού των σχέσεων τις οποίες ρυθμίζει, ώστε από τους κόλπους του ξεπήδησαν ιδιαίτεροι κλάδοι που απέκτησαν αυτονομία. Για μια γενική λοιπόν ενημέρωση στους βασικούς από τους κλάδους αυτούς που θεωρείται ότι καλύπτουν όλο το φάσμα του υπό την ευρεία έννοια του εμπορικού δικαίου, έστω και αν ταυτόχρονα διατηρούν την αυτοδυναμία τους, θεωρήσαμε ότι θα πρέπει να προχωρήσουμε ως εξής:

Αναφερόμαστε σε κάποια γενικά στοιχεία γύρω από το εμπόριο. Στη συνέχεια στο πρώτο μέρος αναλύονται οι εμπορικές πράξεις τόσο του χερσαίου εμπορίου όσο και του θαλασσιού εμπορίου. Τέλος στο δεύτερο μέρος θα αναφερθούμε στις σύγχρονες εμπορικές πράξεις, οι οποίες νοούνται ως μια μετεξέλιξη των παλαιότερων.

I. Γενικά στοιχεία

Το στοιχείο που, όπως είπαμε έχει την βαρύνουσα σημασία για το εμπορικό μας δίκαιο, είναι η εμπορική πράξη. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι δεχθήκαμε αυτούσιο το γαλλικό εμπορικό κώδικα με τον οποίο, κάτω από την επίδραση της γαλλικής επανάστασης καταβλήθηκε προσπάθεια να καταργηθεί η κάθετη πορεία και να γίνει εμπορική δραστηριότητα ελεύθερη για όλο τον κόσμο. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι ο Γάλλος ή ο Έλληνας νομοθέτης φαντάστηκαν ότι θα μπορούσαν ή θέλησαν να καταργήσουν τον έμπορο, μια και οι κώδικες καθορίζουν πως μπορεί να γίνει κανείς έμπορος.

Ο εμπορικός κώδικας λοιπόν καθορίζει ποιες ακριβώς είναι αυτές οι εμπορικές πράξεις. Από τη μια δηλαδή απαριθμεί έναν συγκεκριμένο αριθμό πράξεων, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως αντικειμενικά ή απόλυτα εμπορικές και από την άλλη καθορίζει έστω και έμμεσα, όπως θα δούμε ότι πράξεις που γίνονται από έμπορο και για χάρη της εμπορίας του είναι εμπορικές (υποκειμενικά εμπορικές).

Έτσι δημιουργήθηκε το ερώτημα που ακόμη απασχολεί τους θεωρητικούς του εμπορικού δικαίου, αν η απαρίθμηση των εμπορικών πράξεων είναι ενδεικτική ή περιοριστική.

Αρχικά οι περισσότεροι συγγραφείς είχαν ταχθεί με την πρώτη άποψη ότι δηλαδή μόνον οι εμπορικές πράξεις που συγκεκριμένα αναφέρονται στον εμπορικό νόμο είναι εμπορικές. Σταδιακά όμως, και κάτω από την πίεση της πραγματικότητας των συναλλακτικών σχέσεων, κυρίως όπως έχει διαμορφωθεί στις τελευταίες δεκαετίες, παρατηρείται μια μεταστροφή. Πράγματι όλοι σχεδόν οι συγγραφείς τείνουν προς την δεύτερη άποψη, άμεσα ή έμμεσα. Είτε δηλαδή δέχονται ότι είναι μεν περιοριστική απαρίθμηση αλλά εν τούτοις πρέπει να θεωρούνται ως εμπορικές κατ' εφαρμογή της αναλογίας, πράξεις παρόμοιες με αυτές

που αναφέρονται ρητά που όμως είναι προφανές ότι παραλήφθηκαν διότι, δεδομένου ότι δεν υπήρχαν ακόμα την εποχή που συντάχθηκε ο κώδικας, ο νομοθέτης δεν τις γνώριζε ώστε να τις συμπεριλάβει, είτε πάλι, άλλοι δέχονται ότι η απαρίθμηση είναι απλά ενδεικτική.

Ο αριθμός πάντως των εμπορικών αυτών πράξεων, που καθορίζονται από τον εμπορικό νόμο συμπληρώνεται με σειρά από άλλες πράξεις, που καθορίστηκαν με ειδική μεταγενέστερη νομοθεσία.

II. Έννοια του εμπορίου.

Η Οικονομική έννοια του Εμπορίου είναι λίγο πολύ γνωστή. Πρόκειται για την ανθρώπινη δραστηριότητα που συνίσταται στην διαμεσολάβηση, την αντίληψη και κυκλοφορία αγαθών από την παραγωγή στην κατανάλωση με στόχο το κέρδος.

Η νομική όμως έννοια του Εμπορίου, χωρίς να απέχει κατά βάση από αυτή, είναι αρκετά ευρύτερη μια και συμπεριλαμβάνει δραστηριότητες οι οποίες δεν καλύπτονται από τον παραπάνω ορισμό. Η επεξεργασία π.χ. φυσικών προϊόντων και πάντων υλών και η μετατροπή τους σε προϊόντα προορισμένα στην κατανάλωση, δεν χαρακτηρίζονται σαν εμπορική δραστηριότητα με την οικονομική έννοια του όρου.

Από τη σκοπιά όμως του νόμου βιοτεχνία - βιομηχανία αποτελούν εμπόριο, ενώ ο βιοτέχνης και ο βιομήχανος είναι έμποροι. Το ίδιο συμβαίνει και με διάφορες δραστηριότητες που κατά το νόμο είναι εμπορικές, ενώ κατά την πολιτική οικονομία δεν είναι. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν η μεταφορά προσώπων, ειδήσεων και αγαθών με κάθε μέσο, παραγγελία, μεσιτεία κτλ.

Από μια άλλη σκοπιά όμως η νομική θεώρηση του Εμπορίου είναι στενότερη από την οικονομική. Συγκεκριμένα υπάρχουν δραστηριότητες

όπως η γεωργική, η κτηνοτροφική κτλ. καθώς και αυτές που έχουν ως αντικείμενο τα ακίνητα που δεν υπάγονται στο εμπορικό δίκαιο. Ας εξετάσουμε λοιπόν όπως εμφανίζεται το εμπόριο έτσι όπως το εννοεί το δίκαιο μας.

III. Μορφές διαμεσολαβητικής λειτουργίας του εμπορίου.

Όπως είπαμε χαρακτηριστικό κύριο του εμπορίου είναι η διαμεσολάβηση στην μετακίνηση του προϊόντος από την παραγωγή στην κατανάλωση. Η λειτουργία αυτή γίνεται με πολλούς και διάφορους τρόπους που θα προσπαθήσουμε να συνοψίσουμε ως εξής :

A. Με την μεταφορά: Η μεταφορά αποτελεί μια από τις κυριότερες μορφές εκδήλωσης του Εμπορίου είτε γίνονται από την ξηρά, είτε από τη θάλασσα είτε αεροπορικά. Ως μεταφορά δεν εννοούμε στην κυριολεξία μόνο τη μετακίνηση του πράγματος αλλά το σύνολο των δραστηριοτήτων που οδηγούν σε αυτή τη μετακίνηση καθώς και όλη την οργάνωσή τους.

B. Με την ανάληψη κινδύνων: Στοιχείο βασικό κάθε μορφής με την οποία εκδηλώνεται το εμπόριο είναι ο κίνδυνος. Ο μεταφορέας διατρέχει κίνδυνο, διότι κατά την μεταφορά το πράγμα μπορεί να χαθεί ή να αλλοιωθεί. Το ίδιο συμβαίνει και με τον έμπορο που υποχρεώνεται να φυλάξει τα εμπόρευμάτα του στις αποθήκες του. Υπάρχει όμως ο κίνδυνος να μην είναι δυνατό να διατεθεί το εμπόρευμα στο σύνολό του είτε από υπέραισιόδοξη εκτίμησή του εμπορού είτε από αλλαγή διάθεσης του καταναλωτικού κοινού.

Γ. Με την παροχή Πίστεως: Η παροχή οικονομικής Πίστεως είναι κι αυτή από τα κυριότερα χαρακτηριστικά του Εμπορίου μια και πολλές φορές είναι αδύνατη η διακίνηση των προϊόντων χωρίς αυτή. Πίστη πιο απλά είναι η εμπιστοσύνη που εμπνέει ένα πρόσωπο και που ξεκινά από όλη την προσωπικότητά του και τη συμπεριφορά του στις συναλλαγές, από στοιχεία δηλαδή όπως η εντιμότητα και τα λοιπά. Ο μεγαλύτερος αριθμός των εμπορικών πράξεων γίνεται με βάση αυτής της εμπιστοσύνης, όπως λέμε δηλαδή «επί πιστώσει».

Δ. Με την άμεση διαμεσολάβηση: Η διαμεσολάβηση που όπως είπαμε είναι το κύριο στοιχείο του Εμπορίου εκδηλώνεται και έμμεσα με διάφορες δραστηριότητες που βοηθούν τη διεξαγωγή του Εμπορίου όπως παραδείγματος χάρη η πρακτορεία, η μεσιτεία κ.τ.λ.

IV. Αντικείμενο του Εμπορίου.

Αντικείμενο της Εμπορικής δραστηριότητας είναι δυνατό να είναι κάθε τι, εφόσον δεν προσκρούει από τη φύση του στην έννοια του εμπορίου. Τα ακίνητα δηλαδή δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν ως εμπορεύματα.

Κατά συνέπεια, κάθε κινητό πράγμα είναι δυνατό να γίνει αντικείμενο Εμπορικής δραστηριότητας ακόμα κι αν αυτή είναι παράνομη για οποιοδήποτε λόγο πχ απαγορεύεται η πώληση αρχαιολογικών ευρημάτων. Εάν όμως αυτό συμβεί, έστω παράνομα τα αντικείμενα αυτά θα θεωρηθούν παρόλα αυτά σαν εμπορεύματα.

Η έννοια των κινητών αντικειμένων (πραγμάτων) είναι αυτή που μας δίνει ο ΑΚ. Πρόκειται δηλαδή για κάθε ενσώματο και αυτόνομο αντικείμενο που είναι δεκτικό εξουσίας από τον άνθρωπο. Όπως είναι

εξάλλου γνωστό ως πράγματα θεωρούνται και οι φυσικές δυνάμεις ή ενέργειες, ιδιαίτερα το ηλεκτρικό ρεύμα και η θερμότητα από την στιγμή που περιοριστούν σε ορισμένο χώρο και κατά συνέπεια είναι δυνατό να γίνουν αντικείμενο εξουσιάσεως. Ως κινητά ενσώματα θεωρούνται επίσης και τα αξιόγραφα πχ συναλλαγματικές.

Αντικείμενα της Εμπορικής δραστηριότητας είναι δυνατό να γίνουν και ορισμένα δικαιώματα ή απαιτήσεις με περιουσιακό χαρακτήρα καθώς επίσης και διάφορα άυλα αγαθά π.χ. επωνυμία, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορική φήμη, πελατεία, ο κίνδυνος, πίστη κτλ.

Τέλος δεν θα πρέπει να ξεχάσουμε και την εργασία η οποία γίνεται αντικείμενο Εμπορικής δραστηριότητας και μάλιστα θεμιτά, παρά το γεγονός ότι κατ' επανάληψη έχει ακουστεί και διατηρηθεί ότι δεν πρέπει η εργασία του ανθρώπου να είναι αντικείμενο εκμετάλλευσης. Παράδειγμα έμπορου που έχει ως αντικείμενο εμπορίας την εργασία άλλων είναι ο θεατρικός επιχειρηματίας. Πρόνοια πάντως λαμβάνεται και αν ακόμη η εργασία αποτελεί αντικείμενο Εμπορίου, τουλάχιστον να μη γίνεται και αντικείμενο εκμετάλλευσης.

V. Διακρίσεις του εμπορίου.

Η διαμεσολάβηση αυτή στη μετακίνηση αγαθών από την παραγωγή στην κατανάλωση παίρνει διάφορες μορφές, ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες, που οδηγούν στη διάκριση διαφόρων ειδών Εμπορίου, μερικές από τις οποίες είναι:

A. Επιτόπιο - διατόπιο εμπόριο με κριτήριο τον τόπο όπως πραγματοποιείται η διαμεσολάβηση. Επιτόπιο ονομάζεται το εμπόριο που διεξάγεται σε έναν τόπο, ενώ διατόπιο έχουμε όταν το εμπόρευμα διεξάγεται σε τόπο διαφορετικό από αυτόν της παραγωγής του.

B. Χονδρικό - λιανικό εμπόριο. Το κριτήριο της διάκρισης αυτής είναι τα πρόσωπα μεταξύ των οποίων γίνεται η κυκλοφορία των αγαθών και όχι η ποσότητα των εμπορευμάτων όπως θα μπορούσε κανείς να υποθέσει. Το χονδρικό δηλαδή εμπόριο διεξάγεται μεταξύ εμπόρων ενώ το λιανικό μεταξύ εμπόρων και καταναλωτών.

Γ. Κυρίως εμπόριο και βιομηχανία. Αυτό το οποίο μας ενδιαφέρει στην περίπτωση αυτή είναι το εάν το εμπόρευμα μεταφέρεται χωρίς επεξεργασία στην κατανάλωση ή εάν αντίθετα υφίσταται κάποια μικρή ή μεγάλη επεξεργασία.

Στην πρώτη περίπτωση έχουμε το κυρίως εμπόριο. Στη δεύτερη μιλάμε για βιομηχανία, εάν η επεξεργασία έγινε με μέσα μηχανικά, ή βιοτεχνία αν έγινε με χέρια ανθρώπων.

Δ. Μεγάλεμπόριο - μικρεμπόριο. Ανάλογα κυρίως με τα κεφάλαια τα οποία διακινδυνεύονται κατά τη διεξαγωγή του αλλά και την ευρύτητα του κύκλου των καταναλωτών στους οποίους ο έμπορος

επιθυμεί, προσπαθεί και έχει την δυνατότητα να διαθέσει τα προϊόντα που αποτελούν το αντικείμενο της εμπορίας του.

Ε. Χερσαίο - θαλάσσιο εμπόριο. Ανάλογα με το αν διεξάγεται στην ξηρά ή κατά κύριο λόγο στη θάλασσα. Η διάκριση αυτή έγινε αρχικά από το άρθρο 3 του ΒΔ την 2/14.5.1835 «περί αρμοδιότητος εμποροδικείων» που, όπως θα δούμε καθορίζει ποιες είναι οι εμπορικές πράξεις (στο άρθρο 2 όσο αφορά τις πράξεις του χερσαίων Εμπορίου).

Ήδη το θαλάσσιο εμπόριο ρυθμίζεται από τον κώδικα ιδιωτικού Ναυτικού δικαίου.

ΣΤ. Εσωτερικό και Εξωτερικό εμπόριο. Στη διάκριση αυτή, κριτήριο είναι το εάν υπεισέρχεται ή όχι το στοιχείο της αλλοδαπότητας, στοιχείο δηλαδή το οποίο συνδέεται στην σχέση με αλλοδαπή πολιτεία.

Είναι προφανές ότι το εξωτερικό εμπόριο έχει ζωτική σημασία στην Εθνική μας οικονομία.

Τόσο για το λόγο αυτό όσο και από το γεγονός ότι πολλά θέματα που το αφορούν αντιμετωπίζονται με διεθνείς συμβάσεις οι οποίες βέβαια δεσμεύουν τη χώρα μας από τη στιγμή που τις κυρώσει. Το κράτος επεμβαίνει νομοθετικά για την ρύθμιση του σε μεγαλύτερη κλίμακα από όσο επεμβαίνει στο εσωτερικό εμπόριο.

Πάντως, και σε αυτό το τελευταίο οι νομοθετικοί περιορισμοί και ρυθμίσεις από το κράτος είναι πολυπληθέστατοι σε τέτοιο βαθμό που υποστηρίζεται ότι υπάρχει τάση δημοσιοποίησης του εμπορικού δικαίου.

VI. Έννοια και περιεχόμενο του εμπορικού δικαίου

Εμπορικό δίκαιο καλείται το σύνολο των νομικών κανόνων οι οποίοι διέπουν τις εμπορικές πράξεις και τους εμπόρους. Είναι το δίκαιο εκείνο το οποίο ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ των εμπόρων, καθορίζει τα δικαιώματα αλλά και τις υποχρεώσεις τους έναντι της πολιτείας και των άλλων ανθρώπων, δηλαδή κατοχυρώνει αυτούς από τους κακής πίστης οφειλέτες και διευκολύνουν τις συναλλαγές.

Το εμπορικό δίκαιο είναι το δίκιο των μεσολαβητικών υπηρεσιών στην οικονομία, των πράξεων δηλαδή που μεσολαβούν μεταξύ της παραγωγής και της κατανάλωσης. Οι μεσολαβητικές αυτές υπηρεσίες διακρίνονται ως εξής :

A) χρονική μεσολάβηση υπάρχει όταν δεν συμπίπτει ο χρόνος παραγωγής με το χρόνο της κατανάλωσης, π.χ. παραγωγή σιταριού τον Ιούλιο και κατανάλωση σε ολόκληρο το χρόνο, το εμπόριο εξοφλεί τον παραγωγό πριν από την κατανάλωση.

B) Ποσοτική μεσολάβηση υπάρχει όταν δεν συμπίπτει όγκος της παραγωγής με τον όγκο της κατανάλωσης. Η παραγωγή είναι μικρότερη ή μεγαλύτερη από την κατανάλωση (καπνός) κτλ.

Γ) Τοπική μεσολάβηση υπάρχει όταν δεν συμπίπτουν οι τόποι παραγωγής.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΝΟΜΟ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ι. Γενικά

Εκτός από την διάκριση που κάνει ο ίδιος ο νόμος για τις εμπορικές πράξεις έχει αναπτύξει και μελετήσει ορισμένες άλλες ξεκινώντας από άλλα χαρακτηριστικά στοιχεία των εμπορικών πράξεων.

Η κυριότερη από αυτές την οποία θα υιοθετήσουμε και εμείς, για να μελετήσουμε τις διάφορες πράξεις χωριστά, είναι σε αντικειμενικά εμπορικές και σε παράγωγα εμπορικές. Από τη μια πλευρά, δηλαδή, αυτές που καθορίζονται απευθείας από τον νόμο ως εμπορικές, και από την άλλη εκείνες που αποκτούν την ιδιότητα αυτή επειδή εξαρτούνται από τον έμπορο (παραγωγός εξ' υποκειμένου εμπορικότητας) είτε από άλλη πράξη αντικειμενικά εμπορική (παραγωγός εξ' αντικειμένου εμπορικότητας).

Γίνονται επίσης οι παρακάτω διακρίσεις:

- Σε «ετερομερώς» (ή μονομερώς) και «αμφιμερώς» εμπορικές πράξεις, ανάλογα με το αν είναι εμπορικές μόνο για το ένα ή και τα δύο συμβαλλόμενα μέρη.
- Σε πράξεις του χερσαίου ή του θαλάσσιου εμπορίου
- Σε πράξεις που η εμπορικότητα τους οφείλεται είτε στον σκοπό, είτε στον τύπο, είτε στο αντικείμενο τους.

Λόγω του σκοπού της π.χ. είναι εμπορική η αγορά κινητού πράγματος με σκοπό τη μεταπώληση. Λόγω του τύπου τους είναι οι ενοχές που απορρέουν από τις συναλλαγματικές, τις επιταγές και τα

γραμμάτια εις διαταγή, ενώ λόγο του αντικειμένου είναι μεταξύ των άλλων οι διάφορες εργασίες πχ. Οι τραπεζικές.

II. Διάκριση των εμπορικών πράξεων.

Δύο είναι τα βασικά κριτήρια, με τα οποία μια πράξη χαρακτηρίζεται ως εμπορική: α) Το αντικειμενικό, όποτε η πράξη καλείται αντικειμενικώς εμπορική και το σύστημα αντικειμενικό β) το υποκειμενικό οπότε η πράξη καλείται υποκειμενικός εμπορική και το σύστημα υποκειμενικό.

Στην πρώτη περίπτωση μια πράξη χαρακτηρίζεται ως εμπορική από το περιεχόμενο της και άσχετα από την ιδιότητα του προσώπου, το οποίο ενεργεί αυτή, εάν δηλαδή είναι έμποροι ή όχι. Εδώ ο νόμος αποβλέπει την ίδια την πράξη, στο περιεχόμενο της εάν δηλαδή υπάρχει το στοιχείο της διαμεσολάβησης και αδιαφορεί για το υποκειμενικό, το οποίο ενεργεί. Οι αντικειμενικές εμπορικές πράξεις αναφέρονται, όπως στα επόμενα κεφάλαια, στα άρθρα 2 και 3 του διατάγματος «Περί αρμοδιότητας των εμποροδικείων» (Δ.Α.Ε.) και σε άλλους νόμους.

Στη δεύτερη περίπτωση μια πράξη χαρακτηρίζεται ως εμπορική από το γεγονός ότι ενεργήθηκε από έμπορο. Εδώ δηλαδή ο νόμος δεν εξετάζει το περιεχόμενο της πράξης, εάν είναι αστικό ή εμπορικό, ούτε εάν υπάρχει το στοιχείο της διαμεσολάβησης, αλλά την ιδιότητα του προσώπου, το οποίο ενεργεί. Εάν μεν είναι έμπορος, η πράξη είναι εμπορική, εάν όχι η πράξη είναι αστική. Η διάκριση αυτή των πράξεων σε αντικειμενικές και υποκειμενικές έχει τεράστια σημασία, γιατί στις μεν αντικειμενικές εμπορικές πράξεις η εμπορικότητα εξακολουθεί να υφίσταται ανεξάρτητα από τη βούληση των συμβαλλόμενων (δηλαδή δεν δύναται κανείς, ούτε οι συμβαλλόμενοι

ούτε οι τρίτοι να αμφισβητούν την εμπορικότητα της πράξης, ότι δεν είναι εμπορική αλλά αστική) ενώ στις υποκειμενικές εμπορικές πράξεις χωρίς απόδειξη, οπότε ο έμπορος, που τη διενήργησε, μπορεί να αποδείξει το αντίθετο, ότι δηλαδή η πράξη δεν είναι εμπορική αλλά αστική, αρκεί να αποδείξει ότι αυτή δεν σχετίζεται με το εμπόριο του. Έμπορος υφασμάτων π.χ. αγόρασε ένα παλτό για τη σύζυγο του. Η πράξη αυτή δεν είναι εμπορική, γιατί δεν έγινε για το εμπόριο του, ούτε έχει σχέση με αυτό. Το δικαίωμα αυτό της ανταπόδειξης έχει μόνον ο έμπορος που ενήργησε την πράξη και όχι ο αντισυμβαλλόμενος του, ούτε οι τρίτοι.

Από τα δύο αυτά συστήματα, ποιο είναι το προτιμητέο δεν μπορούμε εύκολα να καθορίσουμε, γιατί εξαρτάται από το πνεύμα και το σκοπό, στον οποίο αποβλέπει ο νομοθέτης. Εάν δηλαδή ο νομοθέτης ξεκινά από τη σκέψη να θέσει δίκαιο για τους εμπόρους, ακολουθεί το υποκειμενικό σύστημα, εάν όμως ξεκινά από την αρχή να θέσει δίκαιο απλώς για το εμπόριο, τότε ακολουθεί το αντικειμενικό σύστημα.

III. Συνέπειες της διάκρισης των πράξεων σε εμπορικές και αστικές.

Η διάκριση των πράξεων σε εμπορικές και αστικές παρουσιάζει τεράστια πρακτική σημασία, γιατί εάν μια πράξη χαρακτηριστεί ως εμπορική έχει τις εξής συνέπειες:

1. ρυθμίζεται από το εμπορικό δίκαιο, το οποίο είναι άτυπο και όχι από το αστικό δίκαιο, που είναι τυπικό και χρειάζεται πολλές διατυπώσεις.
2. Εκείνος, που ενεργεί εμπορικές πράξεις και έχει ως σύνηθες επάγγελμα τη διενέργεια τέτοιων πράξεων, καθίσταται

έμπορος, οπότε έχει και τις εξής υποχρεώσεις:
α) υποχρεούται να τηρεί ορισμένα βιβλία, τα εμπορικά
β) υπόκειται σε κατάσταση πτώχευσης και στη συνέχεια
χρεοκοπίας γ) υπόκειται σε προσωπική κράτηση για
εμπορικό χρέος και δ) όλες οι πράξεις που τεκμαίρονται ως
εμπορικές.

3. Οι εμπορικές πράξεις αποδεικνύονται και με μαρτυρίες.
4. Οι αποφάσεις των δικαστηρίων, που αφορούν εμπορικές πράξεις, είναι άμεσα εκτελεστές. Το δικαστήριο όμως μπορεί να ορίσει σε απόφασή του, που εκδικάζει εμπορική αξίωση, ότι την κηρύσσει προσωρινά εκτελεστή.
5. Το δικαστήριο υποχρεούται να ορίσει σε απόφασή του, που εκδικάζει αξίωση από συναλλαγματική, γραμμάτιο σε διαταγή και τραπεζική επιταγή, ότι την κηρύσσει προσωρινά εκτελεστή.
6. Εάν οι σύζυγοι επιλέξουν κοινοκτημοσύνη (Νόμος 1329/1983) σε αυτήν δεν περιλαμβάνεται η περιουσία, που προορίζεται για την άσκηση του εμπορικού επαγγέλματος.

IV. Διάκριση των εμπορικών πράξεων σε αμφιμερώς και μονομερώς εμπορικές και η σημασία της.

Αμφιμερώς εμπορικές πράξεις λέγονται οι πράξεις εκείνες, οι οποίες και για τα δύο πρόσωπα, τα οποία συνδέονται με αυτήν, είναι εμπορικές, ενώ μονομερώς εμπορικές, λέγονται εκείνες, οι οποίες μόνο για τον έναν από τους συμβαλλόμενους είναι εμπορικές και για τον άλλον αστικές. Ο έμπορος πχ Λαμίας κ. Καψής αγόρασε διακόσια μέτρα υφάσματος από τον κ. Δραγώνα, έμπορο Αθηνών, για το κατάστημα του.

Η πράξη είναι αμφιμερώς εμπορική και για τον κ. Καψή και για τον κ. Δραγωνά. Ο οπωροπώλης κ. Δήμου αγόρασε από τον παραγωγό κ. Χρήστου τετρακόσια κιλά πορτοκάλια. Η πράξη είναι μονομερώς εμπορική, μόνο ως προς τον έμπορο κ. Δήμου, όχι όμως ως προς τον παραγωγό, γιατί όταν ο γεωργός πωλεί τα προϊόντα, που παράγει ο ίδιος, δεν ενεργεί εμπορική πράξη.

Η διάκριση αυτή των εμπορικών πράξεων σε αμφιμερώς και μονομερώς εμπορικές έχει τεράστια πρακτική σημασία, γιατί, εάν μια πράξη χαρακτηριστεί ως αμφιμερώς εμπορική, έχει όλες τις συνέπειες του εμπορικού νόμου και για τους δύο συμβαλλόμενους, ήτοι χωρίς απόδειξη με μάρτυρες κλπ. Εάν όμως χαρακτηριστεί ως μονομερώς εμπορική, τότε οι συνέπειες ισχύουν μόνον ως προς τον ένα συμβαλλόμενο, όχι όμως και ως προς τον άλλο.

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΧΕΡΣΑΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.

Το άρθρο 2 του διατάγματος της 2^{ης} Μαΐου του 1835 «περί αρμοδιοτήτων των εμποροδικείων» (Δ.Α.Ε.) είναι το εξής: ο νόμος θεωρεί εμπορικές τις αγορές προϊόντων γης ή τέχνης, είτε για να τα μεταπωλήσει ακατέργαστα όπως τα αγόρασε, ή κατεργασμένα και μεταποιημένα, είτε για σκοπό να μισθώσει απλώς τη χρήση αυτών. Πρόκειται δηλαδή ειδικότερα για τις παρακάτω πράξεις:

I. Η αγορά προς μεταπώληση.

Πρώτα – πρώτα ο νόμος θεωρεί εμπορικές πράξεις τις αγορές προϊόντων γης ή τέχνης, είτε για μεταπώληση αυτών ακατέργαστα, όπως τα αγόρασε ή κατεργασμένα και μεταποιημένα ως χειροτεχνήματα, είτε για σκοπό να μισθώσει απλώς την χρήση αυτών.

Η αγορά προς μεταπώληση είναι η βασική πράξη διανομής των αγαθών και προώθησής τους από την παραγωγή στην κατανάλωση.

Η πράξη αυτή θα εξετασθεί εδώ στο μέτρο που διαδραματίζει το ρόλο αυτό, ενώ η μεταπώληση (ή η εκμίσθωση) μετά από επεξεργασία θα αναφερθεί παρακάτω μαζί με τη « χειροτεχνία ». Εμπορική θα είναι τόσο η αγορά όσο και η μεταπώλησή.

A. Αντικείμενο της συζητούμενης πράξης είναι κατά το νόμο προϊόντα γης ή τέχνης. Όπως γίνεται γενικά δεκτό, πρόκειται για οποιοδήποτε κινητό πράγμα επιδεκτικό κυκλοφορίας, αλλά και για χρήματα, απαιτήσεις ή αλλά ασώματα αγαθά, που οι σημερινές

αντιλήψεις και η τεχνολογία έχουν εμπορευματοποιήσει, όπως π.χ. πληροφορίες, προσδοκίες κτλ. Τα ακίνητα δεν περιλαμβάνονται.

Β. Εμπορεύσιμα δικαιώματα επί εμπορευμάτων και άλλα αντικείμενα του εμπορίου. Χαρακτηριστικό του σύγχρονου εμπορίου είναι ότι ενεργεί αυτό πολλάπλαστικά: Οι σύγχρονες συναλλαγές έχουν αναδείξει δικαιώματα επί πραγματικών εμπορευμάτων και κεφαλαίων, που όμως γίνονται τα ίδια εμπορεύματα και που τιθέμενα στην κυκλοφορία αποτελούν αυτοτελώς αντικείμενο συναλλαγής. Η γίνονται αγοραπωλησίες επί πραγμάτων ή χρηματικών ποσών, τα οποία οι συμβαλλόμενοι δεν εξουσιάζουν και η συναλλαγή τους εκκαθαρίζεται όχι υπό μορφή αυτούσιας εκτέλεσης αλλά με πληρωμή κάποιας λογιστικής θετικής ή αρνητικής διαφοράς. Τα γνωστά « παράγωγα » των σύγχρονων χρηματιστηριακών ή χρηματοοικονομικών συναλλαγών, όπως είναι τα δικαιώματα προαίρεσεως (options), τα προθεσμιακά συμβόλαια (futures) και τα συμβόλαια ανταλλαγής (swaps), δεν είναι τίποτα άλλο παρά νέας μορφής εμπορεύματα, που δεν υπάρχουν στην πραγματικότητα αλλά μόνο στο δίκαιο, προσεγγίζοντας συχνά τη μορφή του παιγνίου και του στοιχήματος. Πάντως η μεθόδευση της δημιουργίας νέων συναλλακτικών εργαλείων ή « προϊόντων » δεν είναι σημερινή. Ήδη η συναλλαγματική, που κατ' αρχήν εκδίδεται « αντί καταβολής » ενσωματώνει νέα εμπορεύσιμη απαίτηση, παράλληλη προς την υποκείμενη και σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητη από αυτήν. Το ίδιο συμβαίνει με τη φορτωτική ή τις μετοχές ανωνύμων εταιρειών.

Γ. «Αγορά» και «μεταπώληση». Ο νόμος θέλει « αγορά » προς μεταπώληση, η αντικειμενική/ οικονομική όμως ερμηνεία που πρέπει να ακολουθείται αποδεσμεύει από το γράμμα του νόμου. Πράγματι, οποιαδήποτε απόκτηση από επαχθή αιτία (όχι δωρεά, κληρονομιά και

τα λοιπά) θα αρκεί. Η απόκτηση δεν χρειάζεται να είναι οριστική. Μπορεί να πρόκειται για απόκτηση δικαιώματος αγοράς, είτε κατόπιν προσυμφώνων, είτε με απόκτηση δικαιώματος προαιρέσεως. Από την άλλη μεριά ως «μεταπώληση» θα πρέπει να νοηθεί κάθε μεταβίβαση από επαχθή αιτία ή όπως ρητά αναφέρει ο νόμος και «εκμίσθωση» της χρήσης των πραγμάτων. Παραδείγματα αγοράς προς «εκμίσθωση» μπορεί να είναι η αγορά βιντεοκασετών από βιντεοκλάμπ με σκοπό την εκμίσθωση τους, ή αγορά αυτοκινήτων ή ποδηλάτων με όμοιο σκοπό, καθώς οι εργασίες χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) κινητών π.χ. εξοπλισμό γραφείων, αυτοκινήτων ή μηχανημάτων, που έτσι και αλλιώς είναι και τραπεζικές εργασίες κατά το άρθρο 24 του νόμου 2076/1992. Επίσης, σε αντιστοιχία με τη δυνατότητα εκμίσθωσης δεν θα αποκλείεται και απόκτηση απλώς της χρήσης του πράγματος (από επαχθή αιτία πάντοτε - το απλό χρησιδάνειο δεν αποτελεί εμπορική πράξη), με πρόθεση παραπέρα παραχώρησης της σε τρίτους (ιδίως μίσθωση με πρόθεση η υπεκμίσθωσης). Ο δανεισμός χρημάτων για παραπέρα δανεισμό, κατά διασταλτική ερμηνεία θα είναι επίσης εμπορικός (άσχετα από το αν τελικά υπάγεται στη μορφή της αγοράς προς μεταπώληση).

Δ. Η «πρόθεση» μεταπώλησης. Η αγορά είναι εμπορική μόνο αν υπάρχει πρόθεση μεταπώλησης (ή εκμίσθωσης) κατά τη στιγμή της αγοράς, ώστε να ανακύπτει η οικονομική συνάφεια των δύο σκελών. Η εκποιητική πρόθεση θα πρέπει να είναι η κύρια πρόθεση του αποκτώντος, δεν θα πρέπει δηλαδή να υπάρχει άλλη πρόθεση ισχυρότερη. Η εκποιητική πρόθεση πάντως δεν είναι απαραίτητο να καταλαμβάνει όλη την αγοραζόμενη ποσότητα. Επιγενόμενη πρόθεση μεταπώλησης, αν το πράγμα αγοράστηκε για προσωπική χρήση ή ανάλωση, καθώς και επιγενόμενη πρόθεση σύντομης μεταπώλησης

(ρευστοποίησης), αν το πράγμα αγοράστηκε για μακροπρόθεσμη επένδυση, δεν δημιουργούν εκ των υστέρων εμπορικότητα.

Το στοιχείο της πρόθεσης μεταπώλησης μπορεί να δημιουργήσει σημαντικές δυσκολίες απόδειξης, το βάρος της οποίας έχει κανονικά ο επικαλούμενος την εμπορικότητα, εκτός αν (πράγμα σπάνιο) ο αγοράζων έχει εκδηλώσει φανερά την πρόθεσή του για εκποίηση. Η δυσκολία επιτείνεται εκ του ότι η πρόθεση μπορεί να αφορά μεταπώληση σε χρόνο απώτερο, έτσι ώστε να υπάρχει αμφιβολία, μήπως πρόκειται για επένδυση. Για την απόδειξη της πρόθεσης μεγάλη σημασία θα έχει ο οικονομικός περίγυρος, η απόδειξη δε, θα είναι περίπου αυτόματη, αν είναι σαφής η ένταξη των σχετικών πράξεων σε « αγορά ».

Ε. Συναλλαγές συνεταιρισμών κ.τ.λ. Η αγορά από συνεταιρισμούς αγαθών για διανομή στα μέλη τους χωρίς κέρδος δεν είναι εμπορική. Πάντως αυτό δεν αποκλείει την ύπαρξη Εμπορικής πράξης, όταν πχ. λέσχες και σωματεία (πχ αυτοκινήτων, περιηγήσεων, αθλητικά, βιβλίου, δίσκων) μεταπωλούν στα μέλη τους είδη σχετικά με το αντικείμενό τους υπό όρους ελεύθερης αγοράς ή είτε με έκπτωση.

II. Η «επιχείρηση» προμήθειας.

Α. Έννοια. «Επιχείρηση» προμήθειας αποτελεί η ανάληψη υποχρέωσης παροχής πράγματος κινητού, σε χρόνο μεταγενέστερο της συμφωνίας. Συνήθως ο προμηθευτής δεν έχει το πράγμα, αλλά πρόκειται να το αποκτήσει αργότερα. Η πράξη αυτή μπορεί να συνίσταται και σε συμφωνία όχι για μεταγενέστερη μεταβίβαση αλλά για παραχώρηση χρήσης πράγματος. Εξάλλου η επιχείρηση προμήθειας μπορεί να συντρέχει με επιχείρηση παραγγελίας, στο μέτρο που ο

προμηθευτής αγοράζει τα αγαθά που θα παραδώσει στον πελάτη του στο δικό του μεν όνομα, για λογαριασμό όμως του τελευταίου.

Β. Οικονομική λειτουργία. Επιχείρηση προμήθειας είναι η χρονικά ανεστραμμένη μορφή της αγοράς προς μεταπώληση. Είναι φανερό ότι η οικονομική λειτουργία των δύο μορφών είναι διαφορετική. Ο αγοράζων με πρόθεση μεταπώλησης έχει ήδη χρησιμοποιήσει κεφάλαια (δικά του αλλά συνήθως πίστωση) για την αγορά του αγαθού και υπολογίζει σε άνοδο των τιμών. Ο προμηθευτής πρώτα εισπράττει την τιμή του πωληθέντος και ελπίζει σε πτώση της τιμής του, ώστε στη συνέχεια να το προμηθευθεί ο ίδιος φθηνότερα. Κατά τα λοιπά όμως πρόκειται κι εδώ για πράξη διανομής αγαθών στην αγορά, τα στοιχεία δε της πράξης αυτής (ως προς το πωλούμενο αντικείμενο, τον τρόπο κτήσης κτλ) είναι τα ίδια με εκείνα της αγοράς προς μεταπώληση (άρα δεν υπάρχει προμήθεια, ούτε καν εμπορική πράξη, αν κάποιος αναλαμβάνει να προμηθεύσει προϊόντα του κτήματος του). Μάλιστα η χρηματοδότηση του μεταπωλητή ή του προμηθευτή από Τράπεζα μπορεί να ετεροχρονίσει τις πληρωμές προς την πηγή του αγαθού και έτσι να συντελέσει στην παραπέρα οικονομική εξομοίωση των δύο πράξεων.

Γ. Διαρκής σχέση. Στη συνηθισμένη μορφή της η επιχείρηση προμήθειας αποτελεί σύμβαση διάρκειας ή σύμβαση διαδοχικών παροχών, με διαρκή δηλαδή ή κατά τακτά χρονικά διαστήματα παροχή του αγαθού, λειτουργεί δε έτσι ως «σύμβαση σχεδιασμού». Σύμβαση προμήθειας μπορεί να είναι η διαρκής παροχή νερού, ηλεκτρικού ρεύματος ή φωταερίου, προγράμματος καλωδιακής τηλεόρασης, ή η τακτική παροχή φαρμάκων σε κλινική, τροφής σε ξενοδοχείο, κλινοσκεπασμάτων σε στρατιωτική μονάδα. Επίσης παροχή κινηματογραφικών ταινιών. Δεν αποκλείετε όμως και η εφάπαξ

προμήθεια εμπορεύματος. Ειδικές ρυθμίσεις υπάρχουν εξάλλου για τις δημόσιες προμήθειες.

III. Η «επιχείρηση» χειροτεχνίας.

A. Μορφές μεταποίησης. Η μεταποίηση συλλαμβάνεται από το εμπορικό δίκαιο κατά δύο τρόπους: ο πρώτος είναι η αγορά πραγμάτων με πρόθεση μεταπώλησης ύστερα από επεξεργασία. Ο δεύτερος είναι η «επιχείρηση» χειροτεχνίας που είναι, κατά τον παραδοσιακό ορισμό, επεξεργασία ξένης πρώτης ύλης, και μάλιστα με την έννοια της ύλης ως κινητού πράγματος (για την επεξεργασία κινητών, ως περίπτωση χειροτεχνίας). Οι δύο αυτές μορφές μπορούν να συγκροτήσουν την έννοια της βιομηχανίας (ή σε μικρότερη έκταση, της βιοτεχνίας). Από τους οικονομολόγους ο βιομήχανος αντιδιαστέλλεται από τον έμπορο, υπό νομική άποψη όμως ο έμπορος είναι και ο πρώτος.

B. Σχέση των δύο μορφών μεταποίησης. Ο όρος «ξένη» πρώτη ύλη (όχι απαραίτητα κυριότητας τρίτου) δεν είναι εγγενής στην έννοια της χειροτεχνίας, προκύπτει όμως από το γεγονός ότι αν η κυριότητα είναι του ίδιου του χειροτέχνη, τότε ένα από τα δύο συμβαίνει: Η απέκτησε την πρώτη ύλη από επαχθή αιτία οπότε η επεξεργασία θα εντάσσεται στην αγορά προς μεταπώληση. Η πρόκειται για πρωτογενή παραγωγή και επεξεργασία (ιδιοπαραγωγή) της πρώτης ύλης, οπότε, όπως αναφέρθηκε η επεξεργασία θα μπορεί να συλλαμβάνεται από το εμπορικό δίκαιο με την ιδέα της «αυτοπαράδοσης». Ειδικότερα, στη χειροτεχνία η επεξεργασία μπορεί να συνίσταται σε συνάφεια, σύμμιξη, σύγχυση ή ειδοποιία, οι τυχόν δε μεταβολές (υπέρ του χειροτέχνη) στην κυριότητα θα ρυθμίζονται τελικά υπό την υποκειμενική σχέση (συνήθως

σύμβαση έργου) με συνήθη υποχρέωση του χειροτέχνη να μεταβιβάσει το επεξεργασθέν κινητό στον τέως κύριό του. Κατά τα λοιπά όμως οι δύο πράξεις (αγορά προς μεταπώληση μετά από επεξεργασία και χειροτεχνία) είναι έντονα όμοιες, δεν είναι δε τυχαίο ότι και στην περίπτωση της πρώτης ο νόμος χαρακτηρίζει το αποτέλεσμα της επεξεργασίας ως «χειροτέχνημα».

Καμιά φορά η ομοιότητα των δύο πράξεων οδηγεί σε αμφίβολους χαρακτηρισμούς, που ωστόσο δεν έχουν νομικές επιπτώσεις. Έτσι έχει χαρακτηριστεί ως «επιχείρηση χειροτεχνίας» η αγορά μεταξοβαμβάκων από τους οποίους παράγεται το πωλούμενο στη συνέχεια μετάξι, η αγορά δερμάτων για κατασκευή και πώληση υποδημάτων καθώς και η αγορά νεοσσών για διατροφή και στη συνέχεια πώληση των αβγών, ενώ οι περιπτώσεις αυτές αποτελούν αγορά προς μεταπώληση μετά από επεξεργασία. Υποστηρίζεται επίσης η δυνατότητα «χειροτεχνίας» μη ξένης πρώτης ύλης, αν συντρέχει το στοιχείο της διαμεσολάβησης στην παροχή εργασίας. Εξάλλου η «χειροτεχνία» χρησιμοποιείται καμιά φορά για την πρόσδοση εμπορικότητας σε πράξεις κατασκευών ακινήτων, δημοσίων έργων κτλ.

Γ. Τρόποι μεταποίησης. Η έννοια της επεξεργασίας περιλαμβάνει κάθε υλική παρέμβαση στην ουσία του πράγματος ή στη μορφή του. Μπορεί να πρόκειται και για συσκευασία του ή καθαρισμό. Δεν είναι καν αναγκαία η άμεση επαφή με το πράγμα αλλά μπορεί να πρόκειται για ψύξη, θέρμανση, ακτινοβολία, απομαγνητισμό κτλ, ή ακόμη για αναπαραγωγή και πώληση ζώων. Η απλή όμως φύλαξη του αγαθού δεν αποτελεί χειροτεχνία, αλλά παροχή υπηρεσίας και άρα (υπό τις προϋποθέσεις της)πρακτορεία.

IV. Η «επιχείρηση» πρακτορείας.

Α. Έννοια. Η «επιχείρηση» πρακτορείας αποτελεί γενικότατη εμπορική πράξη, την κατ'εξοχήν πράξη παροχής ιδιωτικών «υπηρεσιών» ότι αποτελεί η αγορά προς μεταπώληση για το εμπόριο των αγαθών. Μπορεί μάλιστα να θεωρηθεί ότι στο εύρος της έννοιας της πρακτορείας περιλαμβάνονται και άλλες υπηρεσίες, (τραπεζικές, μεσιτικές, μεταφορές) που αναφέρονται χωριστά. Ως «επιχείρηση» πρακτορείας θα αποτελεί τότε μόνο εμπορική πράξη, όταν έχει τα χαρακτηριστικά της εμπορικότητας, ιδίως όταν αποτελεί εξωτερική πράξη στην αγορά.

Κατά την κρατούσα διατύπωση, πρόκειται για την παροχή κάθε φύσης ιδιωτικών υπηρεσιών στο κοινό έναντι ανταλλάγματος. Διαφορετική άποψη δεν διατυπώνουν όσοι υποστηρίζουν ότι αντικείμενο της πρακτορείας είναι η διενέργεια υλικών πράξεων ή η σύναψη δικαιοπραξίας με τρίτο στο όνομα του εντολέα, αφού κατά κανόνα οι «υπηρεσίες» ακριβώς σε τέτοιου είδους ενέργειες συνίστανται αν και είναι ασφαλέστερο να θεωρείται ότι το αν ο πράκτορας κατά την παροχή των υπηρεσιών που ενεργεί στο όνομα ή όχι του αντισυμβαλλόμενου που θα πρέπει να κρίνεται κατά περίπτωση. Η αναλαμβανόμενη από τον πράκτορα υπόθεση μπορεί να είναι και αστικής φύσεως.

Ορισμός της «υπηρεσίας» δεν παρέχεται από το δίκαιο, γενικά παντός συνίσταται στη διεκπεραίωση αλλότριων υποθέσεων. Η ύπαρξη ανταλλάγματος (αμοιβής προμήθειας κτλ) είναι απαραίτητη, για να υπάρχει πάντοτε απαιτούμενη εμπορική λογική (το φιλοδώρημα δεν είναι αμοιβή).

Β. Παραδείγματα. Πρακτορεία συνιστούν οι υπηρεσίες των γραφείων μεταφράσεων και δακτυλογραφήσεων εγγράφων ή των φροντιστηρίων ξένων γλωσσών, οι υπηρεσίες του εκτελωνιστή, του πρακτορείου ταξιδιών, της ιδιωτικής Αστυνομίας, διαφημίσεις, οι υπηρεσίες είσπραξης ενοικίων, φοροτεχνικών ή ελεγκτικών υπηρεσιών, συλλογής και διοχέτευσης πληροφοριών και ειδήσεων, η αναδοχή από Τράπεζα της έκδοσης κινητών αξιών, οι υπηρεσίες συλλογής στοιχείων για διοικητικές υποθέσεις, έρευνα αγοράς, διαχείριση περιουσιών, αναζήτησης κληρονόμων, οι υπηρεσίες ιδιωτικών γυμναστηρίων ινστιτούτων αδυνατίσματος, πρακτορείων Προ-πο, οι υπηρεσίες του εμπορικού αντιπροσώπου, η μηχανογραφική εξυπηρέτηση, η παροχή υπηρεσιών στους αερολιμένες, η εξεύρεση προσωπικού, η διοργάνωση εκθέσεων, η παροχή οδικής βοήθειας, οι υπηρεσίες των «παροχών» υπηρεσιών στο Ίντερνετ, υπηρεσίες factoring. Σύγχρονες υπηρεσίες που πρέπει να υπαχθούν στην “επιχείρηση” πρακτορείας είναι οι ταχυδρομικές και τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες που περιλαμβάνουν την σταθερή και την κινητή τηλεφωνία, ISDN (Integrated services Digital Network) μεταφορά δεδομένων, τηλεειδοποίηση, εκμίσθωση κυκλωμάτων, υπηρεσίες πληροφοριών και τηλεφωνικού καταλόγου, ραδιοεπικοινωνίες και δορυφορικές επικοινωνίες, τηλετυπία και τηλεγραφία κτλ.

Γ. Νομική φύση εταιρικής σχέσης. Το πως ενεργεί ο «πράκτορας» αποτελεί ζήτημα συμφωνίας των μερών, η εμπορικότητα όμως δεν εξαρτάται από το νομικό χαρακτηρισμό. Συνήθως θα πρόκειται για σύμβαση έργων ή για «ίδια εμπορική σχέση» συγγενή με τη μίσθωση έργου ή εργασίας. Κατά συνήθη άποψη πρόκειται για (αμειβόμενη) εντολή. Η παροχή υπηρεσιών θα συνεπάγεται συχνά την εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία του καταναλωτή. Η προς τα έξω δράση

του πράκτορα θα καθορίζεται με βάση τις διατάξεις για την αντιπροσώπευση και την πληρεξουσιότητα.

Δ. Εξαιρέσεις: Η παροχή υπηρεσιών ελευθερίων, επιστημονικών ή καλλιτεχνικών επαγγελμάτων είναι καταρχήν εκτός εμπορικού δικαίου και δεν εμπίπτει στην «επιχείρηση» πρακτορείας. Δεν αποτελεί πρακτορεία επίσης η παροχή υπηρεσιών δημοσίου δικαίου από δημόσιους λειτουργούς ή υπαλλήλους, καθώς και η παροχή υπηρεσιών από τους υπαλλήλους του «πρακτορευομένου».

Ε. Υπηρεσίες «προς το κοινό»: Ιδιαίτερο ζήτημα γεννάται από την «πυκνότητα» των αποδεκτών των υπηρεσιών. Κατά την κρατούμενη άποψη οι υπηρεσίες πρέπει να παρέχονται «προς το κοινό» (ευρύ ή στενό ή κατά κλάδους). Γίνεται όμως δεκτό ότι δεν αποκλείεται η παροχή υπηρεσιών και σε περιορισμένο κύκλο προσώπων ή και σε συγκεκριμένο έμπορο, αν ο «πράκτορας» διατηρεί την ανεξαρτησία του και δεν εντάσσεται στο προσωπικό του πρώτου. Αυτά είναι ακριβή, πρέπει όμως να διευκρινισθεί ότι η «προς το κοινό» παροχή των υπηρεσιών δεν αποτελεί παρά εξειδίκευση της γενικής προϋπόθεσης της εμπορικότητας που είναι η δράση στην αγορά. Αρνητικά αυτό σημαίνει ότι υπηρεσίες σε ιδιωτική βάση, όπου δεν έχει υπάρξει κάποια, έμμεση έστω η σιωπηρή δημόσια δήλωση για ετοιμότητα παροχής τους, δεν αποτελούν πρακτορεία.

V. Η «Επιχείρηση» παραγγελίας

A. Έννοια: Όπως ορίζει το άρθρο 90 του εμπορικού νόμου παραγγελιοδόχος είναι όποιος ενεργεί υπό το δικό του όνομα ή υπό εταιρικό όνομα για λογαριασμό ενός παράγγελέως. Η «επιχείρηση» παραγγελίας τυπολογείται ως η εμπορική εκείνη πράξη, με την οποία κάποιος αναλαμβάνει να συνάψει κάποια δικαιοπραξία για λογαριασμό κάποιου τρίτου, αλλά στο δικό του όνομα, έναντι αμοιβής (συνήθως προμήθειας). Εντολή για διενέργεια κάποιας πράξης χωρίς αμοιβή δεν αποτελεί παραγγελία και δεν είναι εμπορική. Πάντως η περί αμοιβής συμφωνία μπορεί να είναι και σιωπηρή, συναγόμενη με βάση τις εμπορικές συνήθειες. Η προς σύναψη σύμβαση μπορεί να προσδιορίζεται στη σύμβαση κατά γένος (π.χ. αγορά ποσότητας ξυλείας) η κατ' είδος (πχ. αγοράς συγκεκριμένου πίνακα).

Πρόκειται για το λεγόμενο «παραγγελιοδοχικό» ή δικαιοπρακτικό εμπόριο ή ακριβέστερα για δικαιοπρακτική διαμεσολάβηση. Η Οικονομική σημασία της παραγγελίας εκδηλώνεται είτε σε επίπεδο εμπορικής τακτικής (όπου οικονομικοί ή νομικοί λόγοι, θεμιτοί η αθέμιτοι αποτρέπουν από την αυτοπρόσωπη συναλλαγή) είτε σε επίπεδο λειτουργικής κατανομής της εργασίας (όπου ο παραγγελέας χρησιμοποιεί την οργανωτική και διαμεσολαβητική δράση του παραγγελιοδόχου). Ζήτημα εικονικότητας δεν εμφανίζεται κατ αρχήν (όπως μπορεί να εμφανίζεται σε άλλες περιπτώσεις) αφού τα μέρη θέλουν την επαγωγή αποτελεσμάτων κατευθείαν στο πρόσωπο του παραγγελιοδόχου, ο τρίτος δε πιθανώς δε γνωρίζει καν τον παραγγελέα. Δεν αποκλείεται όμως να είναι γνωστό στον τρίτο ότι ο παραγγελιοδόχος δεν ενεργεί για δικό του λογαριασμό. Η παραγγελία είναι γενικά δυνατή στις συναλλαγές, μπορεί όμως και να απαγορεύεται σε ορισμένες περιπτώσεις (βλ. πχ άρθρο 23/3 ν.1806/1988).

Εμπορική είναι τόσο η ανάθεση, όσο και η τέλεση της δικαιοπραξίας. Η δικαιοπραξία αυτή (όχι ειδική πράξη, κάτι που διαφοροποιεί την παραγγελία από την πρακτορεία) καλείται «εκτελεστική» ή «παραγγελθείσα». Πρόκειται στην ουσία για έμμεση αντιπροσωπία, όπου το πράγμα ή το τίμημα ή άλλο όφελος που λαμβάνει ο παραγγελιοδόχος αποκτάται καταρχήν από αυτόν, τα παραπέρα όμως δικαιώματα και υποχρεώσεις θα καθορίζονται από τη σχέση που συνδέει τα μέρη. Συνήθως ο παραγγελιοδόχος θα υποχρεούται να μεταβιβάσει τα κτηθέντα στον παραγγελέα, ο τελευταίος δε θα οφείλει να καταβάλει στον παραγγελιοδόχο τα δαπανηθέντα για την εκτέλεση της παραγγελίας. Η «αυτεκτέλεση» της σύμβασης (ότι δηλαδή η προβλεπόμενη παροχή να γίνει από τον ίδιο τον παραγγελιοδόχο) είναι δυνατή αν έχει επιτραπεί από το παραγγελέα ή είναι ανεκτή από τις εμπορικές συνήθειες (πχ όταν πρόκειται για εμπορεύματα με δημοσιευόμενες αγοραίες τιμές).

Κατά την κρατούσα άποψη η εκτελεστική δικαιοπραξία πρέπει να είναι εμπορική (άρα η παραγγελία δεν μπορεί να αναφέρεται σε πράξεις επί ακινήτων). Η άποψη είναι ορθή, διότι η εμπλοκή της παραγγελίας στην αγορά είναι μειωμένη σε σχέση με την επιχείρηση πρακτορείας. Την εμπορικότητα της ως πράξη διαμεσολάβησης αρύεται από τον εμπορικό χαρακτήρα της προς σύναψη δικαιοπραξίας. Κατά βάθος η παραγγελία είναι πράξη παράγωγα εξ αντικειμένου εμπορική. Η εμπορικότητα της εκτελεστικής δικαιοπραξίας θα πρέπει να υπάρχει κατ' ορθότερη άποψη τουλάχιστο για τον παραγγελέα ή κατ' άλλη άποψη είτε για τον παραγγελέα ή κατ' άλλη άποψη είτε για τον τρίτο.

Β. Σχέση παραγγελίας και πρακτορείας. Η πρακτορεία και η παραγγελία δεν είναι έννοιες αλληλοαποκλειόμενες, παρά μόνο όταν πρόκειται για υλικές πράξεις (μόνο πρακτορεία). Αν κατά την παροχή των υπηρεσιών του ο πράκτορας ενεργεί στο όνομα του, αλλά για

λογαριασμό του εντολέα θα πρόκειται και για παραγγελία. Αν αντίστροφα η παραγγελία παρέχεται ως υπηρεσία «προς το κοινό» θα είναι και πρακτορεία.

Γ. Παραδείγματα (περιπτώσεις). Μορφή παραγγελίας είναι π.χ. η παραγγελία μεταφοράς, η « παραγγελιοδοχική» αναδοχή έκδοσης μετοχών, η σχέση μεταξύ μέλους του Χρηματιστηρίου και πελάτη του η «σύμβαση ελληνικού πιστοποιητικού» κατά την οποία ο εκδότης του πιστοποιητικού διαχειρίζεται μετοχές αλλοδαπής εταιρείας στο όνομά του αλλά για λογαριασμό του δικαιούχου, η σύναψη ασφαλειών από ντόπιο ασφαλιστή στο όνομα του αλλά με την ασφαλιστική κάλυψη ξένες ασφαλιστικές εταιρείες. Παραγγελία θα είναι και η καταπιστευτική μεταβίβαση περιουσίας για τη διαχείριση ή απαίτησης για είσπραξη. Έτσι το factoring («πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων» ν.1905/1990) συνιστάμενο στην ανάθεση της παρακολούθησης και είσπραξης απαιτήσεων κατά τρίτων είναι πρακτορεία, ιδιαίτερα όταν ο πράκτορας ενεργεί με βάση εξουσιοδότηση για την είσπραξή τους. Όταν όμως οι απαιτήσεις έχουν καταπίστευτικά εκχωρηθεί στον πράκτορα, οπότε ο τελευταίος διενεργεί στο δικό του όνομα αλλά βέβαια για λογαριασμό του πελάτη, κατά του οποίου θα αναχθεί σε περίπτωση μη είσπραξης, θα πρόκειται και για παραγγελία.

Δ. Προστασία παραγγελέα. Πρόβλημα είναι κατά τις περιστάσεις το απροστάτευτο του παραγγελέα (πλην σε περίπτωση πτώχευσης ή ρήτρας όπου θα υπάρχει προσωπική ευθύνη του παραγγελιοδόχου), που κανονικά δεν έχει ευθεία αγωγή κατά του τρίτου, με τον οποίο συναλλάχτηκε ο παραγγελιοδόχος στο δικό του όνομα. Το πρόβλημα εμφανίζεται ιδίως όταν ο παραγγελιοδόχος δεν ασκεί τις αξιώσεις κατά

του τρίτου. Προτείνοντας λύσεις με βάση τη σύμβαση υπέρ τρίτου, τη ζημία τρίτου, την πλαγιαστική αγωγή κλπ.

VI. Η «επιχείρηση» μετακομίσεως δια «γης» ή «ύδατος».

A. Έννοια. Πρόκειται για την έναντι ανταλλάγματος μεταφορά αγαθών και προσώπων «δια γης ή δια ύδατος» υπηρεσία που περιλαμβάνει ήδη στο εύρος της «επιχείρησης πρακτορείας». Ως ύδατος νοούνται τα λεγόμενα εσωτερικά ύδατα (λίμνες και ποταμοί), όχι και η θάλασσα (οι θαλάσσιες μεταφορές υπάγονται στο άρθρο 3). Το πρόσωπο που εκτελεί τη μεταφορά καλείται μεταφορέας. Πρόκειται για μια από τις πιο σημαντικές εκφάνσεις της Εμπορικής δράσης, που καλύπτει τον τομέα των Μεταφορών τόσο των προσώπων όσο και των πραγμάτων. Συχνά θα συνδυάζεται με φύλαξη («παραφύλαξη») του μεταφερόμενου πράγματος.

B. Παραδείγματα (περιπτώσεις). Για την εμπορικότητα της μεταφοράς είναι αδιάφορο το είδος του μεταφερόμενου αντικειμένου, καθώς και το είδος του μεταφορικού μέσου. Περιλαμβάνεται η σιδηροδρομική μεταφορά, η μεταφορά με φορτηγίδα, με φορτηγό δημόσιας χρήσης, η μεταφορά υγρών καυσίμων με βυτιοφόρο (εδώ όμως πρόκειται για θαλάσσια μεταφορά), η ρυμούλκηση αυτοκινήτων από επιχείρηση παροχής οδικής βοήθειας, η μεταφορά εκδρομέων, η διοχέτευση του μεταφερόμενου από αγωγό, η εργολαβία καθαριότητας και μεταφοράς απορριμμάτων. Οι υπηρεσίες ταχυδρομείου. Εμπορική είναι η μεταφορά και όταν ο μεταφορέας δεν χρησιμοποιεί ιδιόκτητα μέσα ή όταν τη μεταφορά πραγματοποιεί ο ίδιος με τις δικές τους δυνάμεις (πχ στις δικές του αποσκευές σε αεροπορικό ταξίδι). Κατά μια

ανακριβή άποψη τα πρακτορεία ειδήσεων ενεργούν «μεταφορά ειδήσεων».

Κατά το χαρακτηρισμό της μεταφοράς ως εμπορική πράξη είναι δυνατό να υπάρξουν δισταγμοί. Η λύση των δυσκολιών θα πρέπει να γίνεται με εφαρμογή των γενικών όρων της εμπορικότητας. Παράδειγμα: ο αχθοφόρος αποσκευών δεν ενεργεί εμπορική πράξη, διότι δεν πραγματοποιεί κέρδος, αλλά αμοιβή σωματικής καταπόνησης. Επίσης ο Α αναθέτει στο φίλο του Β, που αναχωρεί με το αυτοκίνητό του για τουρισμό στην Αγγλία, έναντι αμοιβής, τη μεταφορά ρουχισμού στο γιο του, που σπουδάζει στο Λονδίνο. Η μεταφορά δεν είναι εμπορική, διότι δεν έχει εμπορική λογική, ιδιαίτερα δε δεν έχει αγοραία εμπλοκή. Αν όμως ο Α αναχωρεί στην Αγγλία (έστω και πάλι για τουρισμό) και ανακοινώνει σε τρίτους ότι είναι διατεθειμένος να παραλάβει και να μεταφέρει με αμοιβή πράγματα για φοιτητές στο Λονδίνο η πράξη είναι εμπορική, γιατί γίνεται δημόσια προς το κοινό. Βέβαια άλλο είναι το ζήτημα της κτήσης της εμπορικής ιδιότητας που δεν υπάρχει ούτε στην τελευταία περίπτωση, λόγω της απουσίας επαγγελματικής ενασχόλησης.

VII. «Τραπεζικές» εργασίες.

Α. Έννοια. Πρόκειται για τις εργασίες των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων. Ο παραπέρα χαρακτηρισμός ως εμπορικών πράξεων όλων των εργασιών των δημοσίων τραπεζών δεν προσθέτει τίποτα στην ίδια γενική αναφορά των τραπεζικών εργασιών. Πρόκειται για «όλες» τις τραπεζικές εργασίες που τα τελευταία χρόνια εξελίσσονται ιλιγγιωδώς και ως «υπηρεσίες» αποτελούν ειδική μορφή της «επιχείρησης πρακτορείας». Οι εργασίες αυτές είναι εμπορικές, είτε διενεργούνται από πιστωτικά είτε από χρηματοδοτικά ιδρύματα. Το

πράγμα έχει μικρή σημασία, αφού τα ιδρύματα αυτά μπορούν να ιδρυθούν και να λειτουργήσουν μόνο με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας ή του πιστωτικού συνεταιρισμού και άρα οι εργασίες τους είναι και παράγωγα εξ υποκειμένου εμπορικές.

Β. Παραδείγματα (περιπτώσεις). Αν και ο προσδιορισμός των τραπεζικών εργασιών υπόκειται στις αντιλήψεις των συναλλαγών, οι «τραπεζικές εργασίες» απαριθμούνται σήμερα στο άρθρο 24 του Νόμου 2076/1992. Η απαρίθμηση είναι ενδεικτική από άποψη δραστηριοτήτων που τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να ασκήσουν στην Ελλάδα (αλλά και από άποψη πρόσδοσης του χαρακτηρισμού της εμπορικότητας). Περιοριστική όμως όταν κρίνεται αμοιβαία αναγνώριση των δραστηριοτήτων αυτών στην Ε. Έ. Πρόκειται κυρίως για τις κλασικές εργασίες της αποδοχής καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων της χορήγησης πιστώσεων, της διενέργειας πληρωμών και μεταφοράς κεφαλαίων, των εγγυήσεων και αναλήψεων υποχρεώσεων, καθώς και τις εκμισθώσεις θυρίδων.

Παραπέρα ο νόμος απαριθμεί άλλες πράξεις, πολλές από τις οποίες αποτελούν «νέα προϊόντα», όπως είναι η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring), η χρηματοδοτική μίσθωση (leasing), η έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής (πιστωτικών και χρεωστικών καρτών, ταξιδιωτικών και τραπεζικών επιταγών), οι συναλλαγές σε μέσα χρηματαγοράς (όπως είναι τα αξιόγραφα και τα πιστοποιητικά καταθέσεων), σε συνάλλαγμα σε προθεσμιακά συμβόλαια χρηματοπιστωτικών τίτλων, σε χρηματοοικονομικά δικαιώματα, σε συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και νομισμάτων (swaps) και σε κινητές αξίες, η συμμετοχή σε εκδόσεις τίτλων και η παροχή συναφών υπηρεσιών (κυρίως αναδόχου), η παροχή επιχειρηματικών συμβουλών, η μεσολάβηση στις διατραπεζικές αγορές, η διαχείριση χαρτοφυλακίου

(και συναφείς συμβουλές), η φύλαξη και διαχείριση κινητών αξιών, καθώς και η παροχή εμπορικών πληροφοριών. Σημειωτέον ότι τις υπηρεσίες αυτές (πλην της αποδοχής καταθέσεων, των εμπορικών πληροφοριών και της εκμίσθωσης θυρίδων) μπορούν να παρέχουν και χρηματοδοτικά ιδρύματα κατά την έννοια του άρθρου 2 νόμου 2076/1992, αλλά και εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών.

VIII. Κολλυβιστικές εργασίες.

A. Έννοια. Οι λέξεις κολλυβιστές, κολλυβιστικός προέρχονται από το βυζαντινό όρο «Κόλλυβος» που σήμαινε κέρδος (αυτό που προκύπτει από την διαφορά μεταξύ της τιμής αγοράς και της τιμής πωλήσεως). Η λέξη ήταν ακόμη παλαιότερη και σήμαινε στα αρχαία ελληνικά κέρμα μικρής αξίας. Πρόκειται για τις εργασίες εκείνες που συνίστανται στην ανταλλαγή νομισμάτων, μεταλλικών ή χαρτονομισμάτων (οι εργασίες των αργυραμοιβών ή «σαράφηδων») έναντι κέρδους καλούμενου «κόλλυβον» με πιο σύγχρονη έννοια δε οι πράξεις που αφορούν αγοράπώλησιες συναλλάγματος. Πρόκειται βασικά για τραπεζική εργασία, την οποία όμως μπορούν να ασκήσουν και τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος, ανώνυμες εταιρείες που έχουν λάβει άδεια για να διενεργούν τέτοιες πράξεις. Σημαντικό είναι το στοιχείο της δημοσιότητας. Μπορεί να είναι «επιτόπιος» χέρι με χέρι ή «διατόπιος». Στη δεύτερη αυτή περίπτωση ο «κολλυβιστής» ή «αργυραμοιβός» αναλαμβάνει την υποχρέωση να δώσει σε ξένο τόπο και ξένο νόμισμα ποσό αντίστοιχο με αυτό που του καταβλήθηκε από τον αντισυμβαλλόμενο του στην ημεδαπή και σε ημεδαπό νόμισμα. Η δραστηριότητα αυτή, εάν ασκείται από ιδιώτες είναι πλέον παράνομη

για και ήδη από το 1931 αυτή δεν μπορεί να αναληφθεί παρά μόνον από Τράπεζα.

ΙΧ. Η μεσιτεία.

Α. Έννοια. Μεσιτικές εργασίες είναι εκείνες που, κατά την παραδοσιακή έννοια, συνίστανται σε μεσολάβηση ή υπόδειξη ευκαιρίας για σύναψη σύμβασης. Η τελική σύμβαση μπορεί να καταρτιστεί και μεταξύ τρίτων. Ο μεσίτης δικαιούται αμοιβή μόνο αν η σύμβαση καταρτίσθηκε.

Η ουσιαστική εμπορικότητα της μεσιτείας δικαιολογείται όχι υποχρεωτικά από το διαμεσολαβητικό της χαρακτήρα (πχ. στην περίπτωση της μεσιτείας γάμων δεν υπάρχει διαμεσολάβηση στην κυκλοφορία των αγαθών) αλλά και με την προϋπόθεση ότι έχει δημόσια εμφάνιση ως υπηρεσία παρεχόμενη προς το κοινό και άρα με εμπλοκή στην αγορά. Ιδιωτικές υποδείξεις χωρίς εμφάνιση στους τρίτους δεν ενδιαφέρουν το εμπορικό δίκαιο έστω και αν αποτελούν μεσιτεία. Το πρόβλημα συνεπώς μήπως η μεσιτεία είναι εμπορική μόνο στην περίπτωση όπου και η ίδια η προσύναψη σύμβαση είναι εμπορική (πχ εξεύρεση αγοραστή εμπορευμάτων) ή και όταν η σύμβαση αυτή είναι αστική (αγοροπωλησία ή μισθώσεις ακινήτων, συνοικέσια) θα πρέπει να επιλύεται προς την τελευταία κατεύθυνση αλλά και με τη φύση της μεσιτείας ως «επιχείρηση πρακτορείας» καθώς και με την επαγγελματική οργάνωση των μεσιτών.

Τα είδη της μεσιτείας είναι ποικίλα. Υπάρχει πχ. Μεσιτεία αγοραπωλησιών ή μισθώσεων ακινήτων (διαμερισμάτων, γραφείων οικοπέδων) ή αυτοκινήτων μεσιτεία για εξεύρεση προσωπικού, για υπόδειξη ναυαγίων, για ανέλκυση, για πρόληψη καλλιτεχνών από κέντρα

διασκέδασης, μεσιτεία αγροτικών προϊόντων κτλ. Η εγκυρότητα της σύμβασης μεσιτείας δεν επηρεάζει την εμπορικότητα της άρα και η μεσιτεία γάμου είναι εμπορική, καθώς και η εξεύρεση εργασίας σε ναυτικούς.

X. Επιχείρηση πλειστηριάσεων.

Α. Έννοια: Παρεμφερής με τη μεσιτεία είναι η επιχείρηση «εκκληστηριάσεως». Πρόκειται για τη δράση εκείνη που συνιστάται στην οργάνωση πλειοδοτικού ή μειοδοτικού δημοσίου διαγωνισμού (με εγγραφές ή προφορικές προσφορές) προκειμένου να πωληθεί ή να αγορασθεί κάποιο κινητό πράγμα. Ο δημόσιος πλειστηριασμός ο οποίος διενεργείται από το δημόσιο λειτουργό (συμβολαιογράφο) μετά από δικαστική απόφαση, για ικανοποίηση χρηματικής απαίτησης δεν υπάγεται στην διάταξη αυτή και δεν αποτελεί εμπορική δραστηριότητα. Ο πλειστηριαστής είναι και θεματοφύλακας του πράγματος το οποίο και παραδίδει σε αυτόν που πλειοδοτεί. Εδώ ο «επιχειρών» την πλειστηρίαση καθιστά δυνατή στον πελάτη του την πρόσβαση στην ανοιχτή αγορά κατά τρόπο ώστε να αυξάνονται οι πιθανότητες επίτευξης συμφερόντων όρων συναλλαγής. Εμπορική είναι η επιχείρηση πλειστηριάσεως διπλά: Τόσο η ανάθεση της διενέργειας του διαγωνισμού, όσο κι η ίδια η διενέργεια του είναι εμπορικές. Η σχέση επιχείρησης και εκκληστηριάσεως και μεσιτείας είναι αμφίβολη. Συνηθισμένοι είναι οι ιδιωτικοί πλειστηριασμοί ζωγραφικών πινάκων και γενικά έργων τέχνης.

XI. Οι συναλλαγματικές.

Α. Έννοια. Ο νόμος θεωρεί επίσης εμπορικές τις συναλλαγματικές και τις από τόπον εις τόπον αποστολές χρημάτων οποιαδήποτε και αν είναι οι συναλλασσόμενοι. Σήμερα οι συναλλαγματικές είναι εμπορικές κατά το «τυπικό» σύστημα όπως δηλαδή ο νόμος χαρακτηρίζει ως εμπόρους πρόσωπα ιδίως εταιρείες (ΑΕ ή την ΕΠΕ που κανονικά δεν θα ήσαν πάντοτε έμποροι με τα κριτήρια του άρθρου 1 του εμπορικού νόμου) χαρακτηρίζει εμπορικές και ορισμένες πράξεις για το λόγο ότι έχουν μια ορισμένη νομοτυπική μορφή χωρίς να εξετάζεται αν φέρουν τα χαρακτηριστικά της εμπορικότητας. Στις πράξεις επί συναλλαγματικών ο νόμος δίνει έμφαση στη μορφή και όχι στην ουσία. Με τη συναλλαγματική συνδέεται συχνά μεγάλος αριθμός προσώπων. Αυτά είναι κυρίως όπως είπαμε, ο εκδότης, ο πληρωτής ή αποδέκτης (εφ' όσον δεχθεί), ο λήπτης (ο δικαιούχος), ο (ή οι) κομιστής (κομιστές) που είναι κάθε μεταγενέστερος δικαιούχος. Η υπογραφή της συναλλαγματικής από οποιοδήποτε πρόσωπο και αν γίνεται, αποτελεί αντικειμενικά εμπορική πράξη. Κάθε πράξη επί συναλλαγματικής είναι εμπορική ακόμη και αν η σχέση που έδωσε αφορμή στην έκδοση ή την οπισθογράφιση της δεν είναι εμπορική ή ελλείπει τελείως η αιτία ή η πρόθεση κερδοσκοπίας π.χ. έκδοση ή οπισθογράφιση συναλλαγματικής, το ποσόν της οποίας καταβάλλεται λόγω δωρεά, θα είναι εμπορική. Πρόκειται πάντως για γνήσια εμπορικότητα και όχι όπως έχει προταθεί από την ομολογία για «αμάχητο τεκμήριο» εμπορικότητας, αφού σε κάθε περίπτωση ο νόμος καθορίζει πιο περιστατικό είναι εμπορικό. Εμπορικότητα υπάρχει οποιοδήποτε και αν είναι οι συναλλασσόμενοι άρα οι πράξεις αυτές είναι πάντοτε αμφιμερώς εμπορικές.

ΧΙΙ. Η «επιχείρηση δημοσίων» θεαμάτων.

Α. Έννοια. Επιχείρηση δημοσίων «άρα προσιτών» στο κοινό θεαμάτων είναι η διοργάνωση οποιασδήποτε εκδήλωσης που απευθύνεται σε «θεατές» ή έστω «ακροατές» (άμεσος ή δια ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών εκπομπών). Η εκδήλωση μπορεί να είναι ψυχαγωγική (όχι απαραίτητα καλλιτεχνική), μορφωτική, ενημερωτική, αθλητική ή άλλη. Η βιομηχανία του θεάματος σήμερα εκτός από τα παραδοσιακά μέσα (κινηματογράφος, θέατρο τσίρκο, θέατρο σκιών, κουκλοθέατρο) έχει περιλάβει πολυποίκιλα άλλα μέσα (και πολυμέσα) όπως είναι η τηλεόραση, (συμβατική, καλωδιακή, δορυφορική) το Ίντερνέτ, φεστιβάλ, εκθέσεις, θεματικά πάρκα. Οι εκδηλώσεις μπορεί να συνοδεύονται από τυχερά παιχνίδια, στοιχήματα, ιπποδρομίες, επιστημονικές διαλέξεις. Προστασία της «παραγωγής» του θεάματος ως έργου διανοητικής ιδιοκτησίας δεν απαιτείται. Η οργάνωση δημοσίου θεάματος και μόνο δεν αποτελεί επιχείρηση και δεν έχει εμπορικό χαρακτήρα. Είναι απαραίτητο το στοιχείο τις επιδίωξης κέρδους. Έτσι οι δωρεάν γυμναστικές επιδείξεις ή η θεατρική παράσταση ενός σχολείου δεν έχουν εμπορικό χαρακτήρα. Σημαντικό είναι το στοιχείο της δημοσιότητας. Οργάνωση θεαμάτων με τα μέλη μιας ιδιωτικής Λέσχης επίσης δεν έχει εμπορικό χαρακτήρα.

Στην έννοια και των δημοσίων θεαμάτων υπάγονται και ενδιάμεσες εργασίες που έχουν ως τελικό αποτέλεσμα το θέαμα. Έτσι παραδείγματος χάρη όλη η διαδικασία προετοιμασίας και παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών που υπάγεται στην εξεταζόμενη περίπτωση όπως και οι παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων. Δεν είναι όμως εμπορική η εργασία των επιμέρους συντελεστών της παραγωγής, που συνίσταται στη συγγραφή σεναρίου, σκηνοθεσία, σύνθεση μουσικής εκτέλεσης, απόδοση, ερμηνεία, συμμετοχή στους αγώνες κλπ.

Εμπορική είναι η θέση υπό ενιαία διοίκηση των συντελεστών για την επίτευξη του «θεαματικού» αποτελέσματος ή οι σχετικές διαμεσολαβητικές εργασίες. Η ατομική παράσταση (πχ. περιφερόμενοι μίμοι) δεν αποτελεί εμπορική πράξη ενώ είναι εμπορική η οργάνωση της ψυχαγωγίας από τον ίδιο τον πνευματικό δημιουργό του έργου (περιπτώσεις Σαίξπηρ). Εμπορική επίσης (παράγωγα εξ αντικειμένου) μπορεί να είναι η εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση κατάλληλου χώρου όπου λαμβάνει χώρα το θέαμα.

XIII. Αποστολές χρημάτων

Α. Έννοια. Παρ' όλο ότι αναφέρεται χωριστά από τον εμπορικό νόμο η δραστηριότητα αυτή ανήκει στις τραπεζικές και κολλύβιστικές εργασίες. Κατά συνέπεια δεν μπορεί να ασκηθεί από ιδιώτη. Ως αποστολή χρημάτων δεν νοείται σήμερα η μεταφορά αυτούσιων χρηματικών ποσών (οι χρηματαποστολές υπό περιφρούρηση δεν αποτελούν «αποστολή» αλλά παροχή υπηρεσιών ή «επιχείρηση μετακομίσεων») αλλά κάθε μέθοδος, με την οποία καθίσταται δυνατή η ανάλογη από ένα πρόσωπο (το ίδιο ή κάποιο άλλο) χρημάτων σε τόπο άλλον από εκείνον, όπου τα χρήματα παραδόθηκαν. Σημερινές μορφές της αποστολής είναι κυρίως το τραπεζικό έμβασμα και ο τραπεζικός γύρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Οι πράξεις αυτές καθορίζονται από το άρθρο 3 του διατάγματος «Περί Αρμοδιότητας των Εμποροδικείων» (Δ.Α.Ε.). Πρόκειται πάντως για ενδεικτική απαρίθμηση. Μάλιστα στο τέλος του άρθρου αναφέρεται ότι αποτελούν εμπορικές πράξεις και όσα άλλα (συναλλάγματα) αφορούν την ναυτική εμπορία. Πρόκειται δηλαδή ειδικότερα για τις παρακάτω πράξεις:

Ι. Η επιχείρηση κατασκευής πλοίου

Α. Έννοια. Πρόκειται δηλαδή για μια δραστηριότητα που υπερβαίνει κατά πολύ τα στοιχεία που απαιτούνται ή αρκούν για τον χαρακτηρισμό της εμπορικής πράξης.

Όσον αφορά πράγματι την κατασκευή του πλοίου και μόνον αυτή ο νόμος, για να την χαρακτηρίσει ως εμπορική, απαιτεί την ύπαρξη των προϋποθέσεων που απαιτούνται για την σύσταση επιχείρησης. Εφόσον λοιπόν πρόκειται για επιχείρηση, στην έννοια της συμπεριλαμβάνονται και άλλες εργασίες, εκτός από την κατασκευή με την στενή έννοια του όρου, όπως π.χ. η επισκευή πλοίου.

II. Η αγορά, πώληση ή μεταπώληση πλοίου

A. Έννοια. Πρόκειται για μια κατηγορία πράξεων που αφορούν την ναυτική εμπορία, οι οποίες θεωρούνται αυτόματα ως εμπορικές, ανεξάρτητα δηλαδή από το εάν υπάρχει πρόθεση για μεταπώληση ή όχι, όσο βέβαια αφορά την αγορά. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγουμε, αφού το συγκρίνουμε με το αντίστοιχο άρθρο που αφορά τις εμπορικές πράξεις χερσαίας εμπορίας. Σ' αυτό, όπως ξέρουμε, η αγορά πρέπει να έχει οπωσδήποτε ως σκοπό την μεταπώληση ή έστω τη μίσθωση της χρήσεως του πράγματος.

Αδιάφορος επίσης είναι για τον χαρακτηρισμό της πράξεως ο σκοπός για τον οποίο αυτή πραγματοποιείται, αν δηλαδή πρόκειται για πλοίο με την έννοια του Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου ή για πλωτό ναυπήγημα.

III. Όλες οι θαλάσσιες αποστολές

Το περιεχόμενο του όρου είναι ευρύτατο και καλύπτει κάθε είδους θαλάσσια αποστολή, χωρίς να γίνεται διάκριση αν είναι για πλοία ή με άλλα μέσα (π.χ. με βατραχανθρώπους που ξεκινούν από την ακτή). Πρόκειται π.χ. για την επιθαλάσσιο αρωγή, τη ναυαγιάριση, την πόντιση καλωδίων, την απορρύπανση της θάλασσας, την οργάνωση τουριστικού περιηγητικού ταξιδιού, την αναζήτηση πετρελαίου, την αλιεία, την μεταφορά προσώπων ή πραγμάτων, τις εξερευνητικές αποστολές κ.λ.π. Δεν υπάγονται βέβαια οι πολεμικές αποστολές.

IV. Όλα τα περί «ασφαλειών συναλλάγματα»

Πρόκειται για τη σύμβαση θαλάσσιας ασφάλισης (αλλά και αντασφάλισης) εκείνη δηλαδή που αφορά το πλοίο, το φορτίο ή το ναύλο κατά θαλάσσιων κινδύνων, καθώς και την ασφάλιση των επιβατών. Η θαλάσσια ασφάλιση, η οποία απορρόφησε τον θεσμό του ναυτικού δανείου. Έχει τις ρίζες της στην αρχαιότητα. Αποτελεί δηλαδή την πρώτη μορφή ασφάλισης που διαμορφώθηκε. Παράλληλα έχει διεθνή χαρακτήρα, όπως είναι φυσικό αν λάβουμε υπόψη μας την φύση των σχέσεων που αφορά.

V. Όλες οι μισθώσεις ναυτικών προς υπηρεσία εμπορικών πλοίων

Περιλαμβάνεται όλο το προσωπικό του πλοίου (και ο πλοίαρχος), όλα τα πρόσωπα δηλαδή που υπηρετούν επί του πλοίου. Εμπορική είναι κάθε παροχή υπηρεσιών και όταν δεν συμφωνήθηκε αμέσως μισθός.

VI. Ναυτικό δάνειο

A. Έννοια. Ναυτικό είναι το δάνειο που συνδέεται άμεσα με τη θαλάσσια εμπορία, εκείνο δηλαδή που, με κίνδυνο του δανειστή, παρέχεται προς το πλοίο για να μπορέσει να συνεχίσει το ταξίδι. Δάνειο που λαμβάνει κάποιος για να αγοράσει πλοίο δεν είναι «ναυτικό», αλλά χερσαίο, θα είναι δε εμπορική πράξη μόνο με τη λογική της παραγωγής εξ αντικειμένου εμπορικότητας. Αντίθετα, ναυτικό είναι το δάνειο που συνάπτει ο πλοίαρχος, αν εμφανισθούν επείγουσες ανάγκες.

VII. Κάθε ναύλωση

Πρόκειται για οποιαδήποτε παραχώρηση όλου ή μέρους πλοίου με αντάλλαγμα και για οποιαδήποτε μεταφορά προσώπων ή πραγμάτων με πλοία (μίσθωμα ή ναύλος, ανάλογα). Γενικά η εκμετάλλευση πλοίου, είτε από τον κύριο τούτου (πλοιοκτήτη) είτε από τρίτο (εφοπλιστή) είναι εμπορική. Είναι αδιάφορο εάν είναι ολική ή μερική, αν δηλαδή το πλοίο χρησιμοποιείται ολόκληρο για την μεταφορά αυτήν ή μόνον τμήμα του χώρου του.

Είναι όμως ενδεχόμενο να δημιουργηθεί κάποια δυσκολία σχετικά με το χαρακτηρισμό της σύμβασης, στην περίπτωση που μεταφέρονται μεμονωμένα πρόσωπα ή πράγματα. Η σύμβαση αυτή θα μπορούσε κάλλιστα να χαρακτηριστεί είτε ως ναύλωση είτε ως θαλάσσια αποστολή.

VIII. Η αγορά και πώληση «αρμενίων, εξαρτίων και ζωοτροφιών»

Κάθε αγορά ή πώληση (και ασφαλώς μεταπώληση) αρμένων (της αρματωσιάς ιστιοφόρου πλοίου) εξαρτίων (των σκοινιών και άλλων εξαρτημάτων του καταστρώματος πλοίου – περιλαμβάνονται συστατικά μέρη και παραρτήματα της «σκευής του πλοίου» και ζωοτροφών (εννοείται για χρήση επί πλοίου). Βέβαια η διάταξη αυτή σαν έκφραση σήμερα είναι ξεπερασμένη.

ΙΧ. Όσα συναλλάγματα αφορούν την ναυτική εμπορία

Με τη διάταξη αυτή διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής του εμπορικού δικαίου σε βαθμό τέτοιο, ώστε να συμπεριλαμβάνει κάθε σχέση που αφορά το πλοίο και την εμπορία μέσα από την θάλασσα γενικότερα π.χ. επιθαλάσσια αρωγή, σύγκρουση πλοίων, ενοχές από αθέμιτο ανταγωνισμό κ.λ.π.

Χ. Γενική ρήτρα

Εμπορικά είναι τέλος και όσα άλλα (συναλλάγματα) αφορούν την ναυτική εμπορία. Με τη φράση αυτή επεκτείνεται η εμπορικότητα σε κάθε δικαιοπρακτική ή εξωδικαιοπρακτική δράση, που αφορά οποιοδήποτε ναυτικό εγχείρημα ή αποστολή. Είναι η φράση με την οποία ο νομοθέτης καθιστά την απαρίθμηση του άρθρου 3 «Περί Αρμοδιότητας των Εμποροδικείων» (Δ.Α.Ε.) ενδεικτική, επιτρέποντας την επέκταση της εμπορικότητας του θαλάσσιου εμπορίου σε όλες τις πράξεις που έχουν σχέση με αυτή. Βέβαια η διατύπωση (εμπορική είναι και κάθε πράξη της θαλάσσιας εμπορίας) μπορεί να θεωρηθεί ταυτολογική, το νόημα όμως είναι ότι κάθε δράση στη θάλασσα (σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στη στεριά) είναι επιχειρηματική, ριψοκίνδυνη και άρα εμπορική, ενώ η δράση στη στεριά τεκμαίρεται αστική. Η διατύπωση θα πρέπει να εκληφθεί και με την αρνητική της έννοια, ώστε να αποκλεισθούν από την εμπορικότητα οι θαλάσσιες δημόσιες και μάλιστα πολεμικές, αποστολές και επιχειρήσεις. «Δημόσια» πλοία ασκούν εμπορικές δραστηριότητες μόνο αν δρουν σύμφωνα με την οικονομική αρχή. Εξάλλου ο περιορισμός της εμπορικότητας στα ναυτικά συναλλάγματα δεν θα έχει

μεγάλη σημασία, αφού οι εξωδικαιοπρακτικές δραστηριότητες υπάγονται ήδη στην κατηγορία των θαλάσσιων αποστολών.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΝΕΩΤΕΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ι. Γενικά

Στο δεύτερο μέρος θα αναφερθούμε στις σύγχρονες εμπορικές πράξεις, οι οποίες νοούνται ως μια μετεξέλιξη των παλαιότερων, τις οποίες ο νομοθέτης δεν είχε υπόψη του όταν διατύπωνε τον κατάλογο των εμπορικών πράξεων. Οι πράξεις αυτές έχει γίνει δεκτό – σύμφωνα με τη νομολογία και νεώτερες διατάξεις – ότι υπάγονται στις εμπορικές πράξεις. Από όλες αυτές τις πράξεις θα μας απασχολήσουν μόνο αυτές που συναντώνται συνήθως στην πρακτική των συναλλαγών.

II. Η επιχείρηση χειροτεχνίας

Σύμφωνα με νεώτερους νόμους στην επιχείρησης χειροτεχνίας υπάγονται:

A. Τα καθαριστήρια και πλυντήρια ξένων ενδυμάτων.

Αναφέρεται στους ιδιοκτήτες καθαριστηρίων και πλυντηρίων ξένων ενδυμάτων, οι οποίοι ασκούν χειρονακτική εργασία για λογαριασμό τρίτων και παράλληλα ενεργούν εμπορική συναλλαγή.

Β. Συνεργεία επισκευής ή καθαρισμού αυτοκινήτων

Δεχόμαστε ότι στην μορφή επιχείρησης χειροτεχνίας υπάγεται και το συνεργείο επισκευής ή καθαρισμού αυτοκινήτων.

Επίσης από τη νομολογία έγινε δεκτό ότι αυτός που διατηρεί συνεργείο επισκευής αυτοκινήτων είναι έμπορος έστω και αν τα ανταλλακτικά προσκομίζονται από τον πελάτη.

Γ. Αλωνιστικά συγκροτήματα

Στην επιχείρηση χειροτεχνίας υπάγονται τα αλωνιστικά συγκροτήματα.

Δ. Ο Φαρμακοποιός

Γίνεται δεκτό ότι ο φαρμακοποιός ενεργεί εμπορικές πράξεις, γιατί προέχει ο εμπορικός χαρακτήρας λόγω του ότι προβαίνει στην αγορά φαρμάκων προς μεταπώληση αυτούσιων ή κατόπιν επεξεργασίας¹

Ε. Ο ιατρός που διατηρεί κλινική

Η υπό ιατρού διατήρηση μεγάλης κλινικής στην οποία έχουν προσληφθεί και άλλοι γιατροί και στην οποία συντηρείται μεγάλος αριθμός κλινών συνιστά εμπορική πράξη.

Ζ. Ο ιατρός που συνιστά εταιρεία με επιχειρηματία

Η μεταξύ επιχειρηματία και ιατρού συνισταμένη εταιρία προς εκμετάλλευση με σκοπό το κέρδος είναι εμπορική.

Η. Εργολάβος οικοδομών

¹ Δελούκας Νικόλαος «υποκείμενο και αντικείμενο των συναλλαγών» εκδόσεις Παπαζήσης Ν. 1977

Η εργολαβία κατασκευής επί ακινήτων είναι εμπορική πράξη. Κατά τον Κ. Σπηλιόπουλο πρόκειται περί επιχείρηση χειροτεχνίας. Η αγορά γηπέδων επί των οποίων αυτός ανεγείρει οικοδομή προς μεταπώληση δεν αλλοιώνουν την επιχείρηση χειροτεχνίας συνισταμένη στη νέα μορφή, η οποία προσδίδεται στις πρώτες ύλες δια της τεχνικής επεξεργασίας των και η οποία αποτελεί το κύριο έναντι των άλλων στοιχείων. Ακόμα υποστηρίζεται ότι αν τα υλικά ανήκουν στον εργολάβο θεωρείται ότι πρόκειται για επιχείρηση χειροτεχνίας.

Θ. Ο εργολάβος κατασκευής γεφυρών, οδών εγγειοβελτιωτικών έργων πάσης φύσεως είναι έμπορος

Οι επιχειρήσεις εργασιών δομήσεως έχουν υπαχθεί δια διασταλτικής ερμηνείας στην έννοια της επιχείρησης χειροτεχνίας².

I. Ο γεωργός

Ο γεωργός, ο οποίος μετατρέπει τα προϊόντα του σε άλλο είδος, το γάλα σε τυρί ή βούτυρο, τα σταφύλια σε κρασί ή οινόπνευμα, τις ελιές σε λάδι ή σαπούνι, ενεργεί πράξεις χειροτεχνίας. Πρόκειται περί επιχειρήσεων χειροτεχνίας οι οποίες επεξεργάζονται ή μεταποιούν αντικείμενα τα οποία παράγουν οι ίδιες.

K. Η εκμετάλλευση λατομείου μαρμάρου

² Κ. Σπηλιόπουλου, «στοιχεία εμπορικού δικαίου» εκδόσεις Παπαζήσης 1956

Αν η εκμετάλλευση λατομείου μαρμάρων γίνεται χρησιμοποιώντας πολυάριθμο εργατικό προσωπικό δια μηχανικών εγκαταστάσεων, ορισμένης εκτάσεως, ώστε να παρέχεται η εντύπωση αληθούς βιομηχανοστασίου με σκοπό την εκτεταμένη κατεργασία των μαρμάρων, τότε η επακολούθησα πώληση αποτελεί εμπορική πράξη³.

Λ. Ο ιδιοκτήτης ιαματικής πηγής

Ο ιδιοκτήτης ιαματικής πηγής ενεργεί εμπορική πράξη όταν ιδρύσει εργοστάσιο για εμφιάλωση ύδατος και περαιτέρω διοχέτευση προς το ευρύ καταναλωτικό κοινό⁴.

Μ. Ο βιομήχανος

Εάν κάποιος ιδρύσει σε εκτεταμένη έκταση βιομηχανία παραγωγής χαρτομάζας παραγόμενης εκ πρώτης ύλης προερχόμενης εξ ιδιόκτητου δάσους είναι εμπορική πράξη.

Ν. Ο εκμεταλλευτής ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων

Ο δάσκαλος ιδιοκτήτης διδακτηρίου, ο οποίος δέχεται εσωτερικούς μαθητές τους οποίους διδάσκει αυτοπροσώπως παρέχοντας σε αυτούς τροφή και ύπνο δεν θεωρείται ότι ενεργεί εμπορική πράξη. Όταν όμως η δραστηριότητα αυτού του δασκάλου υπερβαίνει τα όρια απλής παρεχόμενης εργασίας και έχει τα στοιχεία της επιχειρηματικής εκμετάλλευσης, κανένας λόγος να εξαιρεθούν της εμπορικότητας. Εάν δηλαδή ο δάσκαλος χρησιμοποιεί ευάριθμο προσωπικό διδακτικό και μη

³ Λουκόπουλου Α. «γενικό εμπορικό δίκαιο» εκδόσεις Καραμπερόπουλος 1985

⁴ Λουκόπουλου Α. «γενικό εμπορικό δίκαιο» εκδόσεις Καραμπερόπουλος 1985

και δέχεται εσωτερικούς μαθητές σε μεγάλη κλίμακα, τότε η δραστηριότητά του χαρακτηρίζεται εμπορική, διότι προέχει η εμπορική προσπάθεια έναντι της μορφωτικής⁵.

Ξ. Η καλλιέργεια σε μεγάλη έκταση λουλουδιών

Γίνεται δεκτό ότι η πώληση ανθέων υπό επαγγελματιών ανθοκαλλιεργητών επί ιδίων κτημάτων δεν προσδίδει αυτό και μόνο την ιδιότητα του εμπόρου.

Ο. Ο ξενοδόχος

Ο ιδιοκτήτης ξενοδοχείου που παρέχει υπηρεσίες σε τρίτους με σκοπό το κέρδος θεωρείται έμπορος και παράλληλα διενεργεί εμπορικές πράξεις.

Π. Ο ενοικιαστής φούρνου (εκκληπτορία)

Η ενοικίαση της εισπράξεως φούρνου του δημοσίου (εκκληπτορία) κατά την κρατούσα άποψη είναι εμπορική πράξη.

Ρ. Βιοτεχνία ετοιμών ενδυμάτων

Το εφετείο Θεσσαλονίκης (με την με αριθμ. 243/1994 απόφαση του) έκρινε ότι είναι έμπορος αυτός που κατά το συνηθισμένο επάγγελμά του ασχολούνταν με κέρδος με τη ραφή πλεκτών ενδυμάτων (φασών),

⁵ Δελούκας Ν. «αποκείμενο και αντικείμενο των συναλλαγών» εκδόσεις Παπαζήσης Α. 1977

όπου διατηρούσε εργαστήριο σε ειδικό για το σκοπό αυτό μισθωμένο κατάστημα.

Σ. Τα ελαιοτριβεία και ελαιουργεία

Είναι έμπορος ο παραγωγός όταν στο ελαιοτριβείο του εκθλίβει εκτός από τις δικές του ελιές και ελιές τρίτων ή όταν αγοράζει ελιές τρίτων και τις εκθλίβει μαζί με τις δικές του και στη συνέχεια πουλάει το λάδι.

Τ. Ο πτηνοτρόφος

Αυτός που αγοράζει μικρά πουλιά και τα πουλάει με σκοπό το κέρδος θεωρείται έμπορος.

Υ. Ο μεγαλοκτηνοτρόφος

Αυτός που σε δική του έκταση ενεργεί εκμετάλλευση διαφόρων ζώων και πουλάει τα προϊόντα αυτών ή των ιδίων ζώων με σκοπό το κέρδος είναι έμπορος.

Φ. Η έκδοση εφημερίδας ή περιοδικού

Η δραστηριότητα αυτή είναι εμπορική, γιατί το περιεχόμενό της έχει από τη μια την απόκτηση ειδήσεων και την πνευματική παραγωγή άλλων (δημοσιογράφων ή συνεργατών) με αντάλλαγμα και απ' την άλλη την εκτύπωσή τους σε φύλλα και την διάθεσή τους στο κοινό.

Όταν την δραστηριότητα την ασκεί πρόσωπο που επιδιώκει ιδεολογικούς (πολιτικούς, θρησκευτικούς ή επιστημονικούς) σκοπούς, δεν είναι εμπορική.

Χ. Η εκδοτική επιχείρηση

Παρ' όλο ότι ο νόμος σιωπά, αναγνωρίζεται εθιμικός ο εμπορικός χαρακτήρας της εκδοτικής επιχείρησης, καθ' όσον συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της εμπορικότητας. Σύμφωνα με την Κ.Γ. ΠΑΜΠΟΥΚΗ (Εισήγηση Εμπορικού Δικαίου, 1980 γ' έκδοση) αν ο ίδιος ο συγγραφέας εκδίδει τα έργα του, έστω και αν αγοράζει το χαρτί με σκοπό την μεταπώληση με την μορφή βιβλίων, δεν υφίσταται εμπορικότητα, καθ' όσον προέχον είναι η πνευματική δημιουργία.

Ψ. Χρηματιστηριακές συναλλαγές

Ο νόμος 3672 «περί χρηματιστηρίου αξιών» καθορίζει ως εμπορικές για όλους τους συμβαλλομένους τις χρηματιστηριακές συναλλαγές. Καθορίζει επίσης ότι χρηματιστηριακές συναλλαγές είναι οι δικαιοπραξίες που συνάπτονται χρηματιστηριακά και έχουν ως αντικείμενο χρηματιστηριακά πράγματα. Ο ίδιος ο νόμος καθορίζει επίσης ποιες συναλλαγές χαρακτηρίζονται ως χρηματιστηριακές, καθώς επίσης και ποια πράγματα ως χρηματιστηριακά.

Ειδικότερα, χρηματιστηριακές συναλλαγές είναι μόνον: «Η αγορά και πώληση τοις μετρητοίς, η αγορά και πώληση επί προθεσμία, η αγορά και πώληση επί δώρο ή διπλασιασμό, η σύμβασης μεταφοράς και πάσα εν γένει παρεπόμενη δικαιοπραξία σχετιζόμενη προς την ενέργεια και την εκτέλεσιν των ως άνω πράξεων».

Όσο για τα χρηματιστηριακά πράγματα, αυτά είναι μόνον: Τα ανώνυμα δημόσια χρεόγραφα, ελληνικά ή όχι, οι μετοχές και ομολογίες ανωνύμων εταιριών, ελληνικών ή αλλοδαπών, που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις, το συνάλλαγμα επί του εξωτερικού, ο χρυσός και άργυρος σε ράβδους και τα νομίσματα.

Για τις εμπορικές συναλλαγές που πραγματοποιούνται στο χρηματιστήριο εμπορευμάτων δεν καθορίζονται από το νόμο ότι είναι αντικειμενικά εμπορικές. Πάντως, θεωρούνται ως εμπορικές τόσο επειδή μοιάζουν σημαντικά με τις συναλλαγές του χρηματιστηρίου, όσο και διότι γίνονται από εμπόρους.

Ω. Το γραμμάτιο εις διαταγή και η επιταγή

Πρόκειται για δύο πολύ σημαντικά αξιόγραφα, τα οποία δεν αναφέρονται στο διάταγμα «περί αρμοδιότητας των εμποροδικείων» όπως η συναλλαγματική. Μεταγενέστεροι νόμοι όμως καθόρισαν σαφώς ότι η ανάληψη υποχρέωσης από την υπογραφή τους, συνιστά εμπορική πράξη.

Το γραμμάτιο εις διαταγή είναι ένα χρεόγραφο με το οποίο κάποιος (ο εκδότης) υπόσχεται να πληρώσει ένα χρηματικό ποσό σε διαταγή κάποιου άλλου (λήπτη).

Ενώ η επιταγή αποτελεί εντολή κάποιου (εκδότη) προς τραπεζίτη (πληρωτή) να πληρώσει σε κάποιον τρίτο (λήπτη ή κομιστή) ένα ορισμένο χρηματικό ποσό.

Αα. Αποθετήρια και ενεχυρόγραφα

Τα αποθετήρια και ενεχυρόγραφα είναι αξιόγραφα που εκδίδονται από τις γενικές αποθήκες και παριστούν εμπόρευμα που βρίσκεται στη γενική αποθήκη. Εκδίδονται πάντα «εις διαταγή» και η λειτουργία τους είναι η εξής: Με την οπισθογράφιση του αποθετηρίου πραγματοποιείται η μεταβίβαση της κυριότητας του πράγματος. Με την οπισθογράφιση του ενεχυρογράφου συνιστάται ή μεταβιβάζεται δικαίωμα ενεχύρου στο πράγμα.

Αβ. Τραπεζική εγγυος πίστωσης

Πρόκειται για μια σύμβαση με την οποία Ανώνυμη Εταιρία (πιστώτρια) συμφωνεί με κάποιο πρόσωπο (οφειλέτη), που είναι αγοραστής και παραλήπτης εμπορευμάτων να ανοίξει πίστωση υπέρ του πωλητή και αποστολέα των εμπορευμάτων (δικαιούχου) και να καταβάλει σ' αυτόν το ποσό της πίστωσης, που θα πρέπει να αντιστοιχεί στο τμήμα των εμπορευμάτων και στα έξοδα αποστολής τους. Το ποσό αυτό θα καταβάλει όταν της παραδοθεί η φορτωτική και τα υπόλοιπα σχετικά έγγραφα (διάφορα πιστοποιητικά, ασφαλιστήρια κ.λπ.) και θα το εισπράξει από τον οφειλέτη τους, ο οποίος τότε θα παραλάβει από αυτήν την φορτωτική.

Χερσαία ασφάλιση

Ασφάλιση, σύμφωνα με τον εμπορικό νόμο, είναι η σύμβαση με την οποία ο ασφαλιστής (πάντα Α.Ε.) αναλαμβάνει να αποζημιώσει τον ασφαλιζόμενο, πάντα βέβαια με αμοιβή (ασφαλιστρο), για τις απώλειες ή ζημιές, οι οποίες είναι ενδεχόμενο να συμβούν, από γεγονότα τυχαία ή ανωτέρας βίας, ή να πληρώσει ένα χρηματικό ποσό «κατά λόγων

διαρκείας ή των συμβεβηκόντων της ζωής» ενός ή περισσότερων προσώπων.

Η πράξη αυτή θεωρείται εμπορική μόνο για τον ασφαλιστή και όχι για τον ασφαλιζόμενο, εκτός βέβαια αν είναι έμπορος.

ΑΑ. Εκτός από τις προαναφερόμενες εμπορικές πράξεις στην επιχείρηση χειροτεχνίας, υπάγονται και οι ακόλουθες:

Α. Η ομόρρυθμη εταιρία που έχει σαν αντικείμενο την κατασκευή αλλά και αγορά προς μεταπώληση επίπλων, τα οποία πωλεί σε τρίτους με σκοπό το κέρδος, είναι εμπορική.

Β. Είναι εμπορική πράξη η ανέγερση από επιχείρηση κατά το σύστημα της αντιπαροχής πολυώροφων οικοδομών σε οικοπέδα τρίτων και η πώληση των διαιρετών χώρων, που περιέρχονται στην επιχείρηση, σε τρίτους με κέρδος χρησιμοποιώντας εργατοτεχνικό προσωπικό και σχετικά μηχανήματα.

Γ. Εμπορική είναι η ομόρρυθμη εταιρεία, καθώς και ο ομόρρυθμος εταίρος της που ασχολείται με την επεξεργασία και εμπορία σιδήρου.

Δ. Είναι έμπορος αυτός που ασχολείται κατά σύνηθες επάγγελμα με την εκμετάλλευση φορτηγών αυτοκινήτων.

Ε. Είναι έμπορος ο ασχολούμενος με την κατασκευή και πώληση με κέρδος σε τρίτους ενδυμάτων και η διατήρηση για το σκοπό αυτό βιοτεχνίας.

Ζ. Είναι έμπορος ο ασχολούμενος με την αγορά και μεταπώληση με κέρδος σε τρίτους ειδών θέρμανσης και κλιματισμού.

Η. Είναι έμπορος ο ασχολούμενος με την αγορά και μεταπώληση με κέρδος ποτών.

Θ. Είναι έμπορος ο ασχολούμενος με την αγορά προς μεταπώληση αλουμινίου.

Ι. Είναι έμπορος ο ασχολούμενος με την αγορά προς μεταπώληση με κέρδος ετοιμών ενδυμάτων.

Κ. Είναι έμπορος ο ασχολούμενος με την επιχείρηση καθαριστηρίου – πλυντηρίου ταπήτων και οικοδομών.

Λ. Είναι εμπορική η ομόρρυθμη εταιρία εφόσον έχει ως αντικείμενο την δραστηριότητα της εισαγωγής και εξαγωγής και γενικά την εμπορία ιχθύων και άλλων συναφών ειδών.

Μ. Είναι εμπορική η ετερόρρυθμη εταιρία εφόσον συνήθως ασχολείται με λιθογραφικές εργασίες και διατηρεί γι' αυτό το σκοπό λιθογραφείο, αποβλέποντας στην αποκόμιση κέρδους από την αξία των υλικών που χρησιμοποιούσε για τις εργασίες της.

Ν. Ο επισκευαστής ξένων επίπλων

Ξ. Η κατασκευή ειδών υγιεινής.

Ο. Η αγορά, επεξεργασία και πώληση πλαστικών ειδών.

Π. Τα ραφεία.

Ρ. Η αγορά δερμάτων και η κατασκευή παπουτσιών.

Σ. Η παραγωγή μεταξόσπορου

Τ. Αυτός που εξορύσσει λίθους από λατομείο του και τις μετατρέπει σε ασβέστη με τη χρήση μηχανών και εργατών.

ΙΙΙ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑΣ

A. Τα ταξιδιωτικά και τουριστικά γραφεία

Στην έννοια της επιχείρησης πρακτορείας ταξιδιών υπάγονται και οι αξιώσεις των πρακτόρων, ήτοι των προσώπων εκείνων τα οποία αναλαμβάνουν την μέριμνα, έναντι αμοιβής να τακτοποιήσουν τα της συμβάσεως μεταφοράς προσώπων ως αγορά εισιτηρίου, παροχή πληροφοριών, θεώρηση διαβατηρίου, τακτοποίηση των διατυπώσεων προμήθειας ξένου συναλλάγματος.

B. Τα γραφεία παροχής εμπιστευτικών ή άλλων πληροφοριών

Στην επιχείρηση πρακτορείας υπάγονται «η παροχή πληροφοριών πάσης φύσεως μέχρι και των αμφιβόλων μονιμοτήτων και ηθικής αρμοδιότητας ενεργειών ιδιωτικής αστυνομικής παρακολούθησης προσώπων».

Γ. Τα γραφεία εμπορικών πληροφοριών

Τα γραφεία εμπορικών πληροφοριών που ιδρύει ειδικό επαγγελματικό δίκαιο για εκείνους που διατηρούν γραφείο εμπορικών πληροφοριών και είναι ex lege έμποροι είναι πράκτορες.

Δ. Φροντιστήρια ξένων γλωσσών

Η ανάθεση αντιπροσώπευσης για την ίδρυση και λειτουργία φροντιστηρίου ξένων γλωσσών αποτελεί σύμβαση πρακτορείας.

Ε. Πρακτορεία εφημερίδων

Ζ. Τα πρακτορεία δημοσιογραφικών ειδήσεων

Η. Τηλεπικοινωνίες

Θ. Τα γραφεία εκτελωνισμού.

Ι. Τα πρακτορεία αεροπορικής εταιρίας.

Κ. Η σύμβαση με την οποία αναθέτουν τον σχεδιασμό και εκτέλεση ενός διαφημιστικού προγράμματος για την προβολή προϊόντος του αναθέτοντος υπάγεται στην επιχείρηση πρακτορείας.

Λ. Φροντιστήρια ξένων γλωσσών

Αυτός που διατηρεί ιδιωτικό σχολείο ξένων γλωσσών και λογιστικό είναι έμπορος.

IV. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ

Η επιχείρηση προμήθειας είναι πράξη εμπορική. Είναι σύμβαση στην οποία ένα πρόσωπο ο προμηθευτής, υπόσχεται να προμηθεύει σε άλλο πρόσωπο, εφάπαξ ή κατά περιόδους ορισμένα αγαθά, που μπορεί να είναι πράγματα είτε υπηρεσίες, τα οποία ο προμηθευτής προτίθεται να αποκτήσει εκ των υστέρων συμβατικός. Η σύμβαση προμήθειας μπορεί να εμφανίζεται με δύο μορφές, ως:

A. Προμήθεια εφάπαξ

Προμηθευτής του δημοσίου: Πωλεί πράγμα το οποίο θα αποκτήσει εκ των υστέρων, π.χ. ιματισμός στρατού.

B. Προμήθεια χρήσεως: Η προμήθεια δύναται να αφορά την χρήση του πράγματος, συνήθως για σύντομο χρονικό διάστημα, π.χ. επί οργανώσεως εκθέσεων εορτών, θεαμάτων, θερινών κατασκηνώσεων, κ.λπ.⁶

V. Ο ΚΑΤ' ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ

A. Η μεταφορά που γίνεται με τη μορφή επιχειρήσεως αποτελεί εμπορική δραστηριότητα.

Το Δ.Α.Ε. χαρακτηρίζει ως εμπορική «πάσαν επιχείρηση μετακομίσεως δια γης ή ύδατος» πρόκειται περί χερσαίας μεταφοράς. Η σύμβαση μεταφοράς συντελείται ακόμα με ζώα ή με άμαξες όπως δέχεται η θεωρία και η νομολογία. Στην περίπτωση αυτή ο μεταφορέας ενεργεί εμπορική πράξη.

⁶ Λουκοπούλου Α. «γενικό εμπορικό δίκαιο» εκδόσεις Καραμπερόπουλος 1985

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ: Είναι εμπορικές επιχειρήσεις: η ΕΑΣ (Εταιρία Αστικών Συγκοινωνιών), ΗΣΑΠ (Ηλεκτρικός Σιδηρόδρομος Αθηνών Πειραιώς), γιατί λειτουργούν με μορφή ανώνυμης εταιρίας κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας. Επίσης ο Ο.Σ.Ε. (Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας) είναι έμπορος γιατί λειτουργεί με μορφή ανωνύμου εταιρίας.

Β. Η μεταφορά προσώπων ή πραγμάτων με αυτοκίνητο που είναι ενταγμένο σε ειδική λεωφορειακή ή μεταγωγική γραμμή.

Η επιχείρηση υπό την άνω έννοια «αποτελεί και η επιχείρηση μεταφοράς προσώπων ή πραγμάτων δια αυτοκινήτου εντεταγμένου σε ειδική λεωφορειακή ή μεταγωγική πραγμάτων γραμμής».

Γ. Η μεταφορά με φορτηγίδα

Η επιχείρηση μεταφοράς δια γης ή ύδατος δυνάμενη να ενεργηθεί δια παντός μέσου, άρα και φορτηγίδων, προσδίδει στον μεταφορέα την ιδιότητα του εμπόρου, υπό την προϋπόθεση όμως ότι η εκμετάλλευση της επιχείρησης ενεργείται υπό του αναλαμβάνοντας την μεταφορά.

Δ. Η μεταφορά εμπορευμάτων με φορτηγό αυτοκίνητο

Η επιχείρηση μετακομίσεως αυτοκινήτων δημοσίας χρήσεως αποτελεί πράξη εμπορική. Ο ενεργών την πράξη αυτή κύριος του αυτοκινήτου, αποκτά την εμπορική ιδιότητα εφόσον η εκμετάλλευση του αυτοκινήτου έχει χαρακτήρα κέρδους και όχι αμοιβής σωματικού μόχθου.

VI. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ

A. Ο παραγγελιοδόχος

Επιχείρησης παραγγελίας είναι η έναντι αμοιβής ενέργεια εμπορικών πράξεων (αγορά, πώληση, μεταφορά, ασφάλιση, έκδοση εγγυητικών επιστολών από τράπεζα κ.λπ.) από ένα πρόσωπο που ονομάζεται παραγγελιοδόχος για λογαριασμό, δηλαδή με έξοδα και ωφέλεια κάποιου άλλου προσώπου, του παραγγελέα, δηλαδή του εργοδότη. Ο παραγγελιοδόχος ενεργεί τις διάφορες πράξεις στο όνομά του αλλά για λογαριασμό του παραγγελέα.

Αυτό σημαίνει ότι ο τρίτος από τον οποίο αγόρασε ο παραγγελιοδόχος έχει ως άμεσο υπεύθυνο τον ίδιο τον συμβαλλόμενο (παραγγελιοδόχο).

VII. ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Εκτός από τις κοινές τραπεζικές εργασίες, ο νόμος κηρύσσει σαν εμπορικές όλες τις εργασίες των δημοσίων τραπεζών.

Κατά την κρατούσα δε γνώμη δημόσιες τράπεζες είναι εκείνες που συνιστώνται με άδεια της διοίκησης και λειτουργούν κάτω από την άμεση εποπτεία και τον ειδικό έλεγχό της.

VIII. ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Σύμφωνα με τις εκάστοτε νομολογίες ισχύει:

A. Ναυπηγός

Είναι έμπορος αυτός που ασκεί επιχείρηση κατασκευής ή επισκευής πλοίων κατά σύνηθες επάγγελμα (ΑΠ. 310/1974, Αρχείο Νομολο ΚΕ 713).

Η κατασκευή και η επισκευή πλοίου είναι εμπορική για τον εργολάβο, τους υπερεργολάβους κ.τ.λ. παρέχοντας και την ύλη και την εργασία εξ ολοκλήρου ή κατά μέρος.

B. Ο ασφαλιστής θαλάσσιας ασφάλισης

Ο ασφαλιστής είναι έμπορος κατά το άρθ. 3 εφ. 5 του Δ.Α.Ε. που θεωρεί ως πράξεις εμπορικές «όλα τα περί ασφαλίσεων συναλλάγματα». Στην έννοια των συναλλαγμάτων περιλαμβάνονται και οι συμβάσεις θαλάσσιας ασφαλίσεως. Η ασφαλιστική επιχείρηση ασκείται στην Ελλάδα μόνο από Ανώνυμη Εταιρία, που είναι εμπορική από τον τύπο της, από αλληλοασφαλιστικό συνεταιρισμό ή αλληλοασφαλιστικό ταμείο συνεταιρισμού.

Γ. Πλοιοκτήτης

Πλοιοκτήτης νοείται παν φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο έχει την κυριότητα και εκμετάλλευση του. Κατά τον Κ. Ρόκα πλοιοκτήτης

κατά την έννοια του νόμου είναι ο εκμεταλλευόμενος του ιδίου αυτού πλοίου.

Ο πλοιοκτήτης είναι έμπορος, διότι μετέρχεται πράξεις οι οποίες χαρακτηρίζονται από το νόμο ως αντικειμενικώς εμπορικές πράξεις.

Ο απλός ιδιοκτήτης του πλοίου δεν είναι έμπορος.

Δ. Ο εφοπλιστής

Ο εφοπλιστής ενεργών κατά σύνηθες επάγγελμα πράξεις χαρακτηριζόμενες υπό του άρθρο 3 ΔΑΕ ως αντικειμενικά εμπορικές πράξεις είναι έμπορος, ανεξάρτητα από το είδος των ναυτιλιακών επικερδών εργασιών τις οποίες αυτός με το αλλότριο πλοίο ενεργεί και ο εκμεταλλευόμενος για τον εαυτό του πλοίο ανήκει σε άλλον για αλιεία είναι έμπορος⁷

⁷ Ρόκας Ι. «εμπορικό δίκαιο, γενικό μέρος» εκδόσεις Το Οικονομικό 1991

Βιβλιογραφία

- Γεωργακόπουλος Α.Ν.: «Συμβάσεις Υπηρεσιών» εκδόσεις Αφοι Π. Σάκκουλα έτος 1994
- Δελούκας Νικόλαος: «Υποκείμενο και Αντικείμενο των Συναλλαγών» εκδόσεις Παπαζήσης Αργύρης έτος 1977
- Λιακόπουλος Θανάσης: «Ζητήματα Εμπορικού Δικαίου Ι» εκδόσεις Αφοι Π. Σάκκουλα έτος 1985
- Λουκοπούλου Α.: «Γενικό Εμπορικό Δίκαιο» εκδόσεις Καραμπερόπουλος έτος 1985
- Παμπούκη - Κιάντου Αλίκη: «Εισαγωγή Εμπορικού Δικαίου» εκδόσεις Αφοι Π. Σάκκουλα έτος 1976
- Ρόκας Ιωάννης: «Εμπορικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος» εκδόσεις Το Οικονομικό έτος 1991
- Σπηλιοπούλου Β. Κυριάκου: «Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου» εκδόσεις Παπαζήσης έτος 1976

